

AKTY PRZYJĘTE PRZEZ ORGANY Utworzone na MOCY UMÓW Międzynarodowych

Jedynie oryginalne teksty EKG ONZ mają skutek prawny w świetle międzynarodowego prawa publicznego. Status i datę wejścia w życie niniejszego regulaminu należy sprawdzać w najnowszej wersji dokumentu EKG ONZ dotyczącego statusu TRANS/WP.29/343, dostępnej pod adresem <https://unece.org/status-1958-agreement-and-annexed-regulations>

Regulamin ONZ nr 41 – Jednolite przepisy dotyczące homologacji motocykli w zakresie hałasu [2023/320]

obejmujący wszystkie obowiązujące teksty, w tym:

Suplement 1 do serii poprawek 05 – data wejścia w życie: 7 stycznia 2022 r.

TREŚĆ

REGULAMIN

1. Zakres
2. Definicje, pojęcia i symbole
3. Wystąpienie o homologację
4. Oznakowanie
5. Homologacja
6. Specyfikacje
7. Zmiana i rozszerzenie homologacji typu motocykla lub typu układu wydechowego lub tłumienia
8. Zgodność produkcji
9. Sankcje z tytułu niezgodności produkcji
10. Ostateczne zaniechanie produkcji
11. Nazwy i adresy upoważnionych placówek technicznych odpowiedzialnych za przeprowadzanie badań homologacyjnych oraz nazwy i adresy organów udzielających homologacji typu
12. Przepisy przejściowe

ZAŁĄCZNIKI

- 1 Zawiadomienie
- 2 Układy znaków homologacji
- 3 Metody i przyrządy do pomiaru hałasu wytwarzanego przez motocykle
- 4 Specyfikacje toru badawczego
- 5 Układy wydechowe lub tłumienia zawierające materiał włóknisty
- 6 Najwyższe dopuszczalne poziomy dźwięku
- 7 Dodatkowe przepisy dotyczące emisji dźwięku
- 8 Poświadczenie zgodności z dodatkowymi przepisami dotyczącymi emisji dźwięku

1. ZAKRES

Niniejszy regulamin ma zastosowanie do pojazdów kategorii L₃ ⁽¹⁾ w odniesieniu do hałasu.

Specyfikacje zawarte w niniejszym regulaminie mają na celu odzwierciedlenie poziomów dźwięku wytwarzanych przez pojazdy podczas normalnej jazdy w ruchu miejskim.

Niniejszy regulamin przewiduje również dodatkowe przepisy dotyczące emisji dźwięku w rzeczywistych warunkach jazdy (ang. *Real Driving Additional Sound Emission Provisions, RD-ASEP*) dla pojazdów kategorii L₃, odnoszące się do typowych warunków jazdy po drogach, obejmujących duże przyspieszenia i obciążenia silnika w ruchu miejskim i podmiejskim, z wyjątkiem sytuacji na autostradach.

2. DEFINICJE, POJĘCIA I SYMBOLE

Do celów niniejszego regulaminu:

- 2.1. „Homologacja motocykla” oznacza homologację motocykla w odniesieniu do hałasu.
- 2.2. „Typ motocykla w odniesieniu do poziomu dźwięku” oznacza motocykle, które nie różnią się od siebie pod następującymi zasadniczymi względami:
  - 2.2.1. typ silnika (dwusuwowy albo czterosuwowy, silnik z tłokiem posuwisto-zwrotnym albo silnik z tłokiem obrotowym, liczba i pojemność cylindrów lub wirników, liczba i typ gaźników albo układów wtryskowych, rozmieszczenie zaworów, maksymalna moc znamionowa netto i odpowiadająca jej liczba obrotów silnika). W przypadku silników z tłokiem obrotowym za pojemność skokową uznaje się podwójną objętość komory;
  - 2.2.2. układ przenoszenia napędu, w szczególności liczba i stosunek przełożenia biegów; oraz przełożenie końcowe, biorąc pod uwagę obwód tylnego koła;
  - 2.2.3. konfiguracje i rozmieszczenie układów wydechowych lub tłumienia.
- 2.3. „Układ wydechowy lub tłumienia” oznacza kompletny zestaw części niezbędnych do ograniczenia hałasu wytwarzanego przez silnik oraz jego wydech.
  - 2.3.1. „Oryginalny układ wydechowy lub tłumienia” oznacza układ określonego typu, w który pojazd jest wyposażony w chwili homologacji typu lub rozszerzania homologacji typu. Może to być również część zamienna producenta pojazdu.
  - 2.3.2. „Nieoryginalny zamienny układ wydechowy lub tłumienia” (NORESS) oznacza układ innego typu niż ten, w który pojazd jest wyposażony w chwili homologacji typu lub rozszerzania homologacji typu.
- 2.4. „Układy wydechowe lub tłumienia różnych konfiguracji” oznaczają układy, które się zasadniczo różnią pod jednym z następujących względów:
  - 2.4.1. układy zawierające komponenty noszące różne znaki fabryczne lub towarowe;
  - 2.4.2. układy zawierające część z materiałów o różnych właściwościach albo zawierające części różnego kształtu lub wielkości;
  - 2.4.3. układy, w których zasady funkcjonowania przynajmniej jednej części są inne;
  - 2.4.4. układy zawierające części połączone ze sobą w różny sposób.

⁽¹⁾ Zgodnie z definicją zawartą w ujednoliconej rezolucji w sprawie budowy pojazdów (R.E.3), dokument ECE/TRANS/WP.29/78/Rev.6, pkt 2 – www.unece.org/trans/main/wp29/wp29wgs/wp29gen/wp29resolutions.html

- 2.5. „Część układu wydechowego lub tłumienia” oznacza jedną z części, które łącznie tworzą układ wydechowy (np. rura wydechowa, tłumik właściwy) i układ ssący (filtr powietrza), jeżeli występują.

Jeżeli silnik jest wyposażony w układ ssący (filtr powietrza lub tłumik hałasu ssania) w celu spełnienia wymogów w zakresie maksymalnego dopuszczalnego poziomu dźwięku, filtr ten lub tłumik muszą być traktowane jako części mające takie samo znaczenie jak układ wydechowy.

- 2.6. „Masa własna” (zgodnie z definicją zawartą w sekcji 4.1.2 normy ISO 6726: 1988) oznacza masę pojazdu gotowego do normalnego użytkowania i wyposażonego w następujący sprzęt:

- a) kompletny osprzęt elektryczny, w tym oświetlenie i światła sygnałowe dostarczone przez producenta;
- b) wszystkie przyrządy i elementy wyposażenia wymagane przepisami, na podstawie których dokonuje się pomiaru suchej masy pojazdu;
- c) całkowicie uzupełnione płyny w celu zapewnienia właściwego funkcjonowania każdej części pojazdu oraz zbiornik paliwa napełniony w co najmniej 90 procentach pojemności określonej przez producenta;
- d) dodatkowe wyposażenie zwykle dostarczane przez producenta razem z wyposażeniem potrzebnym do normalnego użytkowania (zestaw narzędzi, bagażnik, przednia szyba, sprzęt ochronny itd.).

Uwagi:

1. W przypadku pojazdu napędzanego mieszanką paliwowo-olejową:

- 1.1. jeżeli paliwo i olej są wstępnie mieszane, jako „paliwo” należy również rozumieć wstępną mieszaninę paliwa i oleju;
- 1.2. jeżeli paliwo i olej są wprowadzane oddzielnie, jako „paliwo” należy rozumieć jedynie benzynę. [W tym przypadku „olej” został już uwzględniony w lit. c) niniejszego punktu].

- 2.7. „Maksymalna moc znamionowa netto” oznacza moc znamionową silnika zgodnie z definicją zawartą w normie ISO 4106:2004.

Symbol P_n oznacza wartość liczbową maksymalnej mocy znamionowej netto wyrażoną w kilowatach.

- 2.8. „Znamionowa prędkość obrotowa silnika” oznacza prędkość obrotową silnika, przy której rozwija on swoją maksymalną moc znamionową netto podaną przez producenta.

Symbol S oznacza wartość liczbową znamionowej prędkości obrotowej silnika wyrażoną w obrotach na minutę (^(?)).

- 2.9. „Wskaźnik stosunku mocy do masy” oznacza stosunek maksymalnej mocy znamionowej netto pojazdu do jego masy. Jest on określany jako:

$$PMR = (P_n / (m_{kerb} + 75)) * 1\ 000$$

gdzie m_{kerb} jest wartością liczbową masy własnej, określonej w pkt 2.6 powyżej, wyrażoną w kilogramach.

Symbol PMR oznacza wskaźnik stosunku mocy do masy.

- 2.10. „Prędkość maksymalna” oznacza maksymalną prędkość pojazdu określoną w normie ISO 7117:1995.

Symbol v_{max} oznacza prędkość maksymalną.

- 2.11. „Zablokowane przełożenie” oznacza sterowanie przekładnią uniemożliwiające zmianę przełożenia podczas badania.

(?) Jeżeli maksymalną moc znamionową netto można osiągnąć przy kilku prędkościach obrotowych silnika, symbol S jest używany w niniejszym regulaminie jako najwyższa prędkość obrotowa silnika, przy której osiąga się maksymalną moc znamionową netto.

2.12. „Silnik” oznacza źródło napędu pojazdu bez dających się odłączyć akcesoriów.

2.13. Poniższa tabela zawiera wszystkie symbole stosowane w niniejszym regulaminie:

Symbol	Jednostka	Wyjaśnienie	Odniesienie
AA'	–	wirtualna linia na torze badawczym	załącznik 4 – rys. 1
a_{wot}	m/s^2	obliczone przyspieszenie	załącznik 3 – 1.4.2
$a_{wot,ref}$	m/s^2	wymagane przyspieszenie odniesienia	załącznik 3 – 1.3.3.3.1.2
a_{urban}	m/s^2	wymagane przyspieszenie docelowe	załącznik 3 – 1.3.3.3.1.2
BB'	–	wirtualna linia na torze badawczym	załącznik 4 – rys. 1
CC'	–	wirtualna linia na torze badawczym	załącznik 4 – rys. 1
K	–	współczynnik ważenia przełożenia skrzyni biegów	załącznik 3 – 1.4.3
k_p	–	współczynnik cząstkowej mocy	załącznik 3 – 1.4.4
L	dB(A)	poziom ciśnienia akustycznego	załącznik 3 – 1.4.1
$L_{wot(i)}$	dB(A)	L w stanie wot	załącznik 3 – 1.4.6
L_{ASEP}	dB(A)	L w dodatkowych warunkach pracy RD-ASEP	załącznik 7 – 3.3.3.2
l_{PA}	m	droga wstępnego przyspieszenia	załącznik 3 – 1.3.3.1.1
m_{kerb}	kg	masa własna pojazdu	2.6.
m_t	kg	masa próbna pojazdu	załącznik 3 – 1.3.2.2
n	min^{-1}	prędkość obrotowa silnika	
n_{pp}	min^{-1}	prędkość obrotowa silnika na linii PP'	załącznik 7 – 2.6
n_{idle}	min^{-1}	prędkość obrotowa silnika na biegu jałowym	–
$n_{wot(i)}$	min^{-1}	wartość n_{pp} zmierzona przy wykrywaniu $L_{wot(i)}$	załącznik 7 – 2.6
PP'	–	wirtualna linia na torze badawczym	załącznik 4 – rys. 1
PMR	–	wskaźnik stosunku mocy do masy	2.9.
P_n	kW	maksymalna moc znamionowa netto	2.7.
S	min^{-1}	znamionowa prędkość obrotowa silnika	2.8.
V	km/h	zmierzona prędkość pojazdu	–
v_{max}	km/h	prędkość maksymalna	2.10.
v_{test}	km/h	wymagana prędkość badawcza	załącznik 3 – 1.3.3.1.1

Następujące wskaźniki stosuje się do wskazania miejsca lub raczej momentu pomiaru prędkości obrotowej silnika „n” i prędkości pojazdu „v”:

- AA' oznacza, że pomiaru dokonuje się w chwili, gdy przód pojazdu mija linię AA' (zob. załącznik 4 – rys. 1); lub
- PP' oznacza, że pomiaru dokonuje się w chwili, gdy przód pojazdu mija linię PP' (zob. załącznik 4 – rys. 1); lub
- BB' oznacza, że pomiaru dokonuje się w chwili, gdy tył pojazdu mija linię BB' (zob. załącznik 4 – rys. 1).

Następujące wskaźniki stosuje się w przypadku obliczonych przyspieszeń przy całkowicie otwartej przepustnicy a_{wot} oraz zmierzonych poziomów ciśnienia akustycznego L do wskazania przełożenia użytego podczas badania:

- a) „(i)” oznacza, w przypadku badania przy dwóch przełożeniach, niższy bieg (tj. bieg o wyższym współczynniku przełożenia), a w pozostałych przypadkach odnosi się do jedynego przełożenia użytego podczas badania; lub
- b) „(i + 1)” oznacza, w przypadku badania przy dwóch przełożeniach, wyższy bieg (tj. bieg o niższym współczynniku przełożenia).

Zmierzone poziomy ciśnienia akustycznego L zawierają również wskaźnik wskazujący rodzaj przeprowadzonego badania:

- a) „wot” oznacza badanie z przyspieszeniem przy całkowicie otwartej przepustnicy (zob. pkt 1.3.3.1.1 załącznika 3); lub
- b) „CRS” oznacza badanie przy stałej prędkości (zob. pkt 1.3.3.2 załącznika 3); lub
- c) „urban”, oznacza ważone połączenie badania przy stałej prędkości oraz badania z przyspieszeniem przy całkowicie otwartej przepustnicy (zob. pkt 1.4.6.2 załącznika 3).

Oprócz wskaźników wspomnianych powyżej można stosować wskaźnik „j” odnoszący się do numeru przebiegu próbnego.

3. WYSTĄPIENIE O HOMOLOGACJĘ

- 3.1. O udzielenie homologacji motocykla w odniesieniu do jego emisji dźwięku występuje producent motocykla lub jego należycie uprawniony przedstawiciel.
- 3.2. Do wniosku należy dołączyć następujące dokumenty w trzech egzemplarzach oraz zawrzeć w nim następujące dane szczegółowe:
  - 3.2.1. opis typu motocykla z uwzględnieniem aspektów, o których mowa w pkt 2.2 powyżej. Należy podać numery lub symbole identyfikacyjne typu silnika i typu motocykla; opis typu motocykla z uwzględnieniem aspektów, o których mowa w pkt 2.2 powyżej. Należy podać numery lub symbole identyfikacyjne typu silnika i typu motocykla;
  - 3.2.2. wykaz odpowiednio oznaczonych części tworzących układ wydechowy lub tłumienia;
  - 3.2.3. rysunek zmontowanego układu wydechowego lub tłumienia wraz ze wskazaniem jego umiejscowienia w motocyklu;
  - 3.2.4. rysunki każdego elementu umożliwiające jego łatwą lokalizację i identyfikację oraz specyfikacja zastosowanych materiałów;
  - 3.2.5. rysunki przekrojowe układu wydechowego zawierające wymiary. Kopie tych rysunków należy dołączyć do świadectwa, o którym mowa w załączniku 1.
- 3.3. Odpowiednie dokumenty, o których mowa w pkt 3.2 powyżej, należy przygotować dla każdej konfiguracji układu wydechowego lub tłumienia, jeżeli do homologowanego typu motocykla ma zastosowanie wiele konfiguracji.
- 3.4. Na wniosek upoważnionej placówki technicznej odpowiedzialnej za przeprowadzenie badań homologacyjnych, producent motocykla dodatkowo dostarcza próbkę układu wydechowego lub tłumienia.
- 3.5. Wszystkie motocykle reprezentatywne dla tego samego typu z wszystkimi możliwymi konfiguracjami układu wydechowego lub tłumienia, które mają być homologowane, należy przekazać placówce technicznej odpowiedzialnej za przeprowadzanie badań homologacyjnych w porozumieniu z organami udzielającymi homologacji typu.

- 3.6. Sprawozdanie z badań sporządzone przez upoważnioną placówkę techniczną prowadzącą badanie homologacyjne typu należy dostarczyć organowi udzielającemu homologacji typu. Sprawozdanie z badań musi zawierać co najmniej następujące informacje:
- a) szczegółowe informacje dotyczące terenu badań (np. temperatura nawierzchni, współczynnik pochłaniania itp.), położenie terenu badań, jego orientacja oraz warunki pogodowe w tym prędkość i kierunek wiatru, temperatura powietrza, ciśnienie atmosferyczne, wilgotność;
  - b) typ wyposażenia pomiarowego w tym osłony przeciwwietrznej;
  - c) poziom ciśnienia akustycznego ważonego A typowy dla szumu tła;
  - d) dane identyfikacyjne pojazdu, jego silnika, układu przenoszenia napędu, w tym dostępne przełożenia napędu, wielkość i rodzaj opon, ciśnienie w oponach, numer homologacji typu opon (jeśli jest dostępny) lub producent opon i opis handlowy opon (tzn. nazwa handlowa, wskaźnik prędkości, wskaźnik nośności), maksymalna moc znamionowa netto, masa próbna, wskaźnik stosunku mocy do masy, $a_{wot\ ref}$, a_{urban} , długości pojazdu;
  - e) przełożenia stosowane podczas badania;
  - f) w przypadku badań przeprowadzanych zgodnie z załącznikiem 3 do niniejszego regulaminu oraz badań w punktach odniesienia określonych w załączniku 7 pkt 3.2 prędkość pojazdu i prędkość obrotowa silnika na początku okresu przyspieszania i położenie początku przyspieszania dla każdego użytego przełożenia;
  - g) w przypadku badań przeprowadzanych zgodnie z załącznikiem 3 do niniejszego regulaminu oraz badań w punktach odniesienia określonych w załączniku 7 pkt 3.2 prędkość pojazdu i prędkość obrotowa silnika na linii PP' i na końcu przyspieszania dla każdego ważnego pomiaru;
  - h) w przypadku badań przeprowadzanych zgodnie z załącznikiem 7 pkt 3.3 prędkość pojazdu i prędkość obrotowa silnika na liniach AA', PP' i BB';
  - i) w przypadku badań przeprowadzanych zgodnie z załącznikiem 7 pkt 3.3 warunki podejścia do linii AA' (przyspieszenie, opóźnienie lub stała prędkość) oraz wymagane położenie regulatora przepustnicy (w % otwarcia regulatora przepustnicy) między liniami AA' i BB';
- Uwaga:* Jest to opis wymaganej pozycji regulatora przepustnicy. Rzeczywista pozycja regulatora przepustnicy podczas przebiegu badawczego nie będzie rejestrowana, ale oceniana wyłącznie na podstawie obserwacji;
- j) metoda stosowana do obliczenia przyspieszenia;
  - k) wyniki pomiarów pośrednich $a_{wot(i)}$, $a_{wot(i+1)}$, $L_{wot(i)}$, $L_{wot(i+1)}$, $L_{crs(i)}$ i $L_{crs(i+1)}$, w stosownych przypadkach;
  - l) współczynniki ważenia k i k_p oraz ostateczne wyniki pomiarów L_{wot} , L_{crs} , L_{urban} i L_{ASEP} ;
  - m) w stosownych przypadkach wyposażenie dodatkowe pojazdu i warunki jego pracy;
  - n) wszystkie ważne pomiary wartości poziomu ciśnienia akustycznego ważonego A dla każdego badania, wymienione w zależności od strony pojazdu i kierunku ruchu pojazdu na terenie badań; oraz
  - o) wszystkie istotne informacje konieczne do uzyskania różnych poziomów emisji dźwięku.

4. OZNAKOWANIE

4.1. Części układu wydechowego lub tłumienia muszą posiadać co najmniej następujące oznaczenia:

4.1.1. nazwę handlową albo markę producenta układu wydechowego lub tłumienia i jego części;

4.1.2. opis handlowy podany przez producenta;

4.1.3. numery identyfikacyjne części; oraz

- 4.1.4. w przypadku wszystkich oryginalnych tłumików znak „E”, a po nim oznaczenie państwa, które udzieliło homologacji typu części⁽³⁾;
- 4.1.5. opakowania oryginalnych zamiennych układów wydechowych lub tłumienia należy wyraźnie znakować wyrazami „część oryginalna” oraz marką i oznakowaniem typu, zintegrowanymi ze znakiem „E” oraz odniesieniem do państwa pochodzenia;
- 4.1.6. Oznakowania takie muszą być nieusuwalne, czytelne oraz widoczne w położeniu, w którym mają być zamontowane w pojeździe.

5. HOMOLOGACJA

- 5.1. Homologacji danego typu motocykla udziela się, jeżeli typ motocykla zgłoszony do homologacji na podstawie niniejszego regulaminu spełnia wymogi pkt 6 i 7 poniżej.
  - 5.2.1. Każdemu homologowanemu typowi nadaje się numer homologacji. Dwie pierwsze cyfry numeru wskazują serię poprawek obejmujących najnowsze zmiany techniczne wprowadzone do regulaminu w momencie udzielania homologacji. Ta sama Umawiająca się Strona nie może przydzielić tego samego numeru homologacji innemu typowi pojazdu.
  - 5.2.2. Poszczególne konfiguracje układu wydechowego lub tłumienia muszą być wyraźnie wymienione w tej samej homologacji typu motocykla wraz z wynikami odpowiednich badań.
- 5.3. Zawiadomienie o udzieleniu lub odmowie udzielenia homologacji typu motocykla zgodnie z niniejszym regulaminem należy przekazać Stronom Porozumienia stosującym niniejszy regulamin, w postaci formularza zgodnego ze wzorem w załączniku 1 do niniejszego regulaminu oraz rysunków układu wydechowego lub tłumienia dostarczonych przez wnioskodawcę, w formacie nie większym niż A4 (210 × 297 mm) lub złożonych do tego formatu, w odpowiedniej skali.
- 5.4. Odpowiednie informacje dotyczące poszczególnych konfiguracji układów wydechowych lub tłumienia, o których mowa w pkt 5.2.2 powyżej, podane są w załączniku 1 do niniejszego regulaminu.
- 5.5. Na każdym motocyklu zgodnym z typem motocykla homologowanym na mocy niniejszego regulaminu, w sposób widoczny i w miejscu łatwo dostępnym, określonym w formularzu homologacji, umieszcza się międzynarodowy znak homologacji zawierający:
  - 5.5.1. okrąg otaczający literę „E”, po której następuje numer wyróżniający państwo, w którym udzielono homologacji³; oraz
  - 5.5.2. numer niniejszego regulaminu, po którym następuje litera „R”, myślnik oraz numer homologacji po prawej stronie okręgu określonego w pkt 5.5.1.
- 5.6. Jeżeli motocykl jest zgodny z typem motocykla homologowanym zgodnie z jednym lub większą liczbą regulaminów stanowiących załączniki do Porozumienia w państwie, które udzieliło homologacji na podstawie niniejszego regulaminu, symbol podany w pkt 5.5.1 nie musi być powtarzany; W takim przypadku numery regulaminów i numery homologacji oraz dodatkowe symbole wszystkich innych regulaminów, na mocy których udzielono homologacji w państwie, w którym udzielono homologacji na mocy niniejszego regulaminu, umieszcza się w pionowych kolumnach na prawo od znaku określonego w pkt 5.5.1.
- 5.7. Znak homologacji musi być czytelny i nieusuwalny.
- 5.8. Znak homologacji umieszcza się na tabliczce znamionowej motocykla zamontowanej przez producenta lub w jej pobliżu.

⁽³⁾ Numery identyfikujące Umawiające się Strony Porozumienia z 1958 r. podano w załączniku 3 do ujednocionej rezolucji w sprawie budowy pojazdów (R.E.3), dokument ECE/TRANS/WP.29/78/Rev. 6, załącznik 3- www.unece.org/trans/main/wp29/wp29wgs/wp29gen/wp29resolutions.html.

- 5.9. Przykładowe układy znaku homologacji przedstawiono w załączniku 2 do niniejszego regulaminu.
6. SPECYFIKACJE
- 6.1. Specyfikacje ogólne
- 6.1.1. Następujące informacje należy umieścić na motocyklu w łatwo dostępnym, ale niekoniecznie natychmiast widocznym miejscu:
- a) nazwa producenta;
- b) docelowa prędkość obrotowa silnika i ostateczny wynik badania w stanie nieruchomym, zdefiniowanego w pkt 2 załącznika 3 do niniejszego regulaminu;
- dotatkowo dla motocykli kategorii L_3 o $PMR > 50$ muszą być widoczne dane referencyjne dotyczące zgodności w trakcie użytkowania, zdefiniowane w pkt 3 załącznika 3 do niniejszego regulaminu. Dane te mogą być umieszczone w jednym miejscu wraz z informacjami, o których mowa w pkt 6.1.1 lit. a) i b) lub w innym miejscu wraz z informacjami, o których mowa w pkt 6.1.1 lit. a) ⁽⁴⁾.
- 6.2. Specyfikacje dotyczące poziomów dźwięku
- 6.2.1. Poziom dźwięku emitowany przez typ motocykla zgłoszonego do homologacji mierzy się dwoma metodami opisanymi w załączniku 3 do niniejszego regulaminu (motocykl w ruchu i motocykl nieruchomy) ⁽⁵⁾; w przypadku motocykla, w którym silnik spalinowy wewnętrznego spalania nie działa, gdy motocykl jest nieruchomy, emitowany hałas mierzy się tylko w ruchu.
- 6.2.2. Wyniki badań uzyskane zgodnie z przepisami pkt 6.2.1 powyżej ujmuje się w sprawozdaniu z badań oraz w formularzu zgodnym ze wzorem przedstawionym w załączniku 1 do niniejszego regulaminu.
- 6.2.3. Wyniki badań dla motocykla w ruchu uzyskane zgodnie z pkt 1 załącznika 3 do niniejszego regulaminu i zaokrąglone matematycznie do najbliższej liczby całkowitej, nie mogą przekraczać wartości granicznych (dla nowych motocykli i nowych układów tłumienia) wyznaczonych w załączniku 6 do niniejszego regulaminu w odniesieniu do kategorii, do której należy dany motocykl. L_{wot} nie może w żadnym wypadku przekraczać wartości granicznej L_{urban} o więcej niż 5 dB.
- 6.3. Dodatkowe przepisy dotyczące emisji dźwięku
- 6.3.1. Producent motocykla nie może w sposób zamierzony zmienić, dostosować lub wprowadzić jakiegokolwiek urządzenia lub procedury wyłącznie w celu spełnienia wymogów niniejszego regulaminu w zakresie emisji hałasu, jeśli nie będą one funkcjonować podczas normalnego użytkowania na drodze.
- 6.3.2. Typ pojazdu, który ma być homologowany, musi spełniać wymogi załącznika 7 do niniejszego regulaminu. Jeżeli motocykl posiada oprogramowanie lub wybierane przez użytkownika tryby mające wpływ na poziom dźwięku emitowanego przez pojazd, wszystkie te środki muszą być zgodne z wymogami określonymi w załączniku 7.
- 6.3.3. We wniosku o udzielenie, zmianę lub rozszerzenie homologacji typu producent musi dostarczyć oświadczenie zgodnie z załącznikiem 8, że typ pojazdu przedstawiony do homologacji spełnia wymogi pkt 6.3.1 niniejszego regulaminu.
- 6.3.4. Wyniki badań uzyskane zgodnie z przepisami pkt 6.3.2 powyżej ujmuje się w sprawozdaniu z badań oraz w formularzu zgodnym ze wzorem przedstawionym w załączniku 1 do niniejszego regulaminu.

⁽⁴⁾ Oczekuje się, że po utworzeniu elektronicznej bazy danych dotyczących homologacji typu dostarczanie danych referencyjnych dotyczących zgodności motocykla w trakcie użytkowania stanie się zbyteczne.

⁽⁵⁾ Badanie prowadzi się na motocyklu nieruchomym, aby zapewnić wartość odniesienia organom administracji, które stosują tę metodę do kontroli użytkowanych motocykli.

- 6.4. Dodatkowe specyfikacje dla układów wydechowych lub tłumienia, wypełnionych materiałem włóknistym.
- 6.4.1. Jeżeli układ wydechowy lub tłumienia motocykla zawiera materiały włókniste stosuje się wymogi załącznika 5. Jeżeli wlot do silnika jest wyposażony w filtr powietrza lub tłumik hałasu ssania, które są niezbędne w celu zapewnienia zgodności z dopuszczalnym poziomem dźwięku, ten filtr lub tłumik uznaje się za część układu tłumienia, a wymogi załącznika 5 stosuje się także do nich.
- 6.5. Dodatkowe wymagania związane z możliwością manipulowania i ręcznie regulowanymi układami wydechowymi lub tłumienia działającymi w wielu trybach.
- 6.5.1. Wszystkie układy wydechowe lub tłumienia są skonstruowane w taki sposób, aby nie można było w łatwy sposób usunąć przegród, stożków wylotowych i pozostałych części, których podstawową funkcją jest tworzenie komór tłumiących/rozprężeniowych. Części niezbędne powinny być wmontowane w taki sposób, aby nie mogły być łatwo usunięte (jak np. w przypadku tradycyjnych mocowań gwintowanych), a ich usunięcie powinno prowadzić do trwałego/nieodwracalnego uszkodzenia układu.
- 6.5.2. Układy wydechowe lub tłumienia z wieloma ręcznie regulowanymi trybami działania muszą spełniać wszystkie wymogi we wszystkich trybach działania. Należy zgłaszać poziomy hałasu dotyczące trybu działania, w odniesieniu do którego odnotowano najwyższe poziomy hałasu.
7. ZMIANA I ROZSZERZENIE HOMOLOGACJI TYPU MOTOCYKLA LUB TYPU UKŁADU WYDECHOWEGO LUB TŁUMIENIA
- 7.1. Każda zmiana typu motocykla lub układu wydechowego lub tłumienia wymaga powiadomienia organu, który udzielił homologacji typu motocykla. W takim przypadku organ udzielający homologacji typu może:
- 7.1.1. uznać, że wprowadzone zmiany prawdopodobnie nie będą miały istotnego negatywnego skutku i że w każdym razie motocykl nadal spełnia wymogi niniejszego regulaminu; lub
- 7.1.2. zażądać dodatkowego sprawozdania z badań od upoważnionej placówki technicznej odpowiedzialnej za przeprowadzenie badań.
- 7.2. O potwierdzeniu lub odmowie udzielenia homologacji, z podaniem zmian, informowane są zgodnie z procedurą określoną powyżej w pkt 5.3 Strony Porozumienia, które stosują niniejszy regulamin.
- 7.3. Właściwy organ, który udzielił rozszerzenia homologacji, przydziela numer seryjny dla danego rozszerzenia oraz informuje o nim pozostałe Strony Porozumienia z 1958 r. stosujące niniejszy regulamin za pomocą formularza zawiadomienia zgodnego ze wzorem w załączniku 1 do niniejszego regulaminu.
8. ZGODNOŚĆ PRODUKCJI
- Procedury zgodności produkcji muszą być zgodne z procedurami określonymi w dodatku 2 do Porozumienia (E/ECE/324-E/ECE/TRANS/505/Rev.2) oraz następującymi wymaganiami:
- 8.1. Każdy wyprodukowany motocykl musi być zgodny z typem motocykla homologowanym zgodnie z niniejszym regulaminem, musi być wyposażony w tłumik, z którym był homologowany, oraz spełniać wymagania określone w pkt 6 powyżej.
- 8.2. W celu sprawdzenia zgodności zgodnie z powyższymi wymaganiami, z linii produkcyjnej pobiera się motocykl typu homologowanego zgodnie z niniejszym regulaminem. Jego poziomy dźwięku zmierzony i przetworzony (L_{urban} i L_{wot}) zgodnie z metodą opisaną w załączniku 3, przy użyciu tych samych przekładni i odległości wstępnego przyspieszenia jak w pierwotnym badaniu homologacyjnym typu i zaokrąglone matematycznie do najbliższej liczby całkowitej, nie mogą przekraczać o więcej niż 3,0 dB(A) wartości zmierzonych i przetworzonych w czasie homologacji typu. Ponadto L_{urban} nie może przekraczać o więcej niż 1,0 dB(A) wartości granicznej określonej w załączniku 6 do niniejszego regulaminu, a L_{wot} , w związku z pkt 6.2.3, nie może przekraczać wartości granicznej dla L_{urban} o więcej niż 6,0 dB(A).

- 8.3. Dla zapewnienia zgodności produkcji, producent musi ponownie złożyć deklarację, że typ nadal spełnia wymogi określone w pkt 6.3.1 niniejszego regulaminu. Poziomy dźwięku zmierzone zgodnie z załącznikiem 7 nie mogą przekraczać o więcej niż 1,0 dB(A) wartości dopuszczalnych podanych w pkt 2.6 załącznika 7. Należy przeprowadzić co najmniej badania w warunkach pracy dla punktów odniesienia zgodnie z pkt 3.2 załącznika 7.
9. SANKCJE Z TYTUŁU NIEZGODNOŚCI PRODUKCJI
- 9.1. Homologacja udzielona w odniesieniu do typu motocykla zgodnie z niniejszym regulaminem może zostać cofnięta w razie niespełnienia wymogów określonych w pkt 8 powyżej.
- 9.2. Jeżeli Strona Porozumienia stosująca niniejszy regulamin cofnie uprzednio udzieloną homologację, zobowiązana jest ona bezzwłocznie powiadomić o tym pozostałe Umawiające się Strony stosujące niniejszy regulamin za pomocą formularza zawiadomienia zgodnego ze wzorem przedstawionym w załączniku 1 do niniejszego regulaminu.
10. OSTATECZNE ZANIECHANIE PRODUKCJI
- Jeżeli posiadacz homologacji całkowicie zaprzestanie produkcji typu motocykla homologowanego zgodnie z niniejszym regulaminem, jest zobowiązany poinformować o tym organ, który udzielił homologacji. Po otrzymaniu stosownego zawiadomienia organ ten powiadamia o tym pozostałe Strony Porozumienia stosujące niniejszy regulamin na formularzu zawiadomienia zgodnym ze wzorem przedstawionym w załączniku 1 do niniejszego regulaminu.
11. NAZWY I ADRESY UPOWAŻNIONYCH PLACÓWEK TECHNICZNYCH ODPOWIEDZIALNYCH ZA PRZEPROWADZANIE BADAŃ HOMOLOGACYJNYCH ORAZ NAZWY I ADRESY ORGANÓW UDZIELAJĄCYCH HOMOLOGACJI TYPU
- Strony Porozumienia z 1958 r. stosujące niniejszy regulamin przekazują sekretariatowi Organizacji Narodów Zjednoczonych nazwy i adresy upoważnionych placówek technicznych odpowiedzialnych za przeprowadzanie badań homologacyjnych oraz nazwy i adresy organów udzielających homologacji typu, którym należy przysłać wydane w innych krajach zawiadomienia poświadczające udzielenie, rozszerzenie, odmowę udzielenia lub cofnięcie homologacji albo ostateczne zaniechanie produkcji.
12. PRZEPISY PRZEJŚCIOWE
- 12.1. Począwszy od oficjalnej daty wejścia w życie serii poprawek 05, żadna z Umawiających się Stron stosujących niniejszy regulamin nie może odmówić udzielenia ani uznania homologacji typu na podstawie niniejszego regulaminu zmienionego serią poprawek 05.
- 12.2. Od 1 września 2023 r. Umawiające się Strony stosujące niniejszy regulamin nie są zobowiązane do uznawania homologacji typu udzielonych na podstawie poprzednich serii poprawek, które wydano po raz pierwszy po dniu 1 września 2023 r.
- 12.3. Do 1 września 2024 r. Umawiające się Strony stosujące niniejszy regulamin uznają homologacje typu udzielone na podstawie poprzednich serii poprawek, które zostały po raz pierwszy udzielone przed 1 września 2023 r.
- 12.4. Od 1 września 2024 r. Umawiające się Strony stosujące niniejszy regulamin nie są zobowiązane do uznawania homologacji typu udzielonych na podstawie poprzednich serii poprawek do niniejszego regulaminu.
- 12.5. Niezależnie od powyższych przepisów przejściowych Umawiające się Strony rozpoczynające stosowanie niniejszego regulaminu po dacie wejścia w życie najnowszej serii poprawek nie są zobowiązane do uznawania homologacji typu udzielonych zgodnie z poprzednimi seriami poprawek do niniejszego regulaminu / są zobowiązane jedynie do uznawania homologacji typu udzielonych zgodnie z serią poprawek 05.
- 12.6. Niezależnie od przepisów pkt 12.4 Umawiające się Strony stosujące niniejszy regulamin nadal uznają homologacje typu udzielone na podstawie poprzednich serii poprawek do niniejszego regulaminu w przypadku pojazdów/układów pojazdów, których nie dotyczą zmiany wprowadzone w serii poprawek 05.

- 12.7. Umawiające się Strony stosujące niniejszy regulamin mogą udzielać homologacji typu zgodnie z wszelkimi poprzednimi seriami poprawek do niniejszego regulaminu. Jednak w przypadku udzielenia homologacji typu zgodnie z serią poprawek 03 do niniejszego regulaminu lub w przypadku rozszerzenia typu homologacji, pokrycie nawierzchni drogi na terenie badań może być zgodne z normą ISO10844:2014.
  - 12.8. Umawiające się Strony stosujące niniejszy regulamin nadal udzielają rozszerzeń istniejących homologacji zgodnie z dowolną z poprzednich serii poprawek do niniejszego regulaminu. Jednak w przypadku udzielenia homologacji typu zgodnie z serią poprawek 03 do niniejszego regulaminu lub w przypadku rozszerzenia typu homologacji, pokrycie nawierzchni drogi na terenie badań może być zgodne z normą ISO10844:2014.
-

ZAŁĄCZNIK 1

Zawiadomienie

(Maksymalny format: A4 (210 × 297 mm))

Wydane przez: Nazwa organu administracji
.....
.....
.....

dotyczące (2): udzielenia homologacji
rozszerzenia homologacji
odmowy udzielenia homologacji
cofnięcia homologacji
ostatecznego zaniechania produkcji

typu motocykla w odniesieniu do hałasu emitowanego przez motocykle zgodnie z regulaminem nr 41

Nr homologacji: ..... Nr rozszerzenia: .....

- 1. Nazwa handlowa lub marka motocykla: .....
2. Typ motocykla: .....
3. Nazwa i adres producenta: .....
4. W stosownych przypadkach, nazwa i adres przedstawiciela producenta: .....
5. Silnik
5.1. Producent: .....
5.2. Typ: .....
5.3. Model: .....
5.4. Maksymalna moc znamionowa netto: ..... kW przy min-1
5.5. Rodzaj silnika (np. zapłon iskrowy, wysokoprężny itp.): (3) .....
5.6. Cykle: dwusuwowy/czterosuwowy (2)
5.7. Pojemność skokowa cylindrów: cm3
6. Przeniesienie napędu
6.1. Typ przeniesienia napędu: manualna/automatyczna skrzynia biegów: .....
6.2. Liczba biegów: .....
7. Sprzęt
7.1. Tłumik wydechu:
7.1.1. Producent lub upoważniony przedstawiciel (w stosownych przypadkach): .....
7.1.2. Model: .....

(1) Numer identyfikacyjny kraju, który udzielił/odmówił udzielenia homologacji/rozszerzył/cofnął homologację.
(2) Niepotrzebne skreślić.
(3) Jeżeli zastosowano silnik niekonwencjonalny, należy to wskazać.

- 7.1.3. Typ: zgodnie z rys. nr .....
- 7.2. Tłumik ssania
- 7.2.1. Producent lub upoważniony przedstawiciel (w stosownych przypadkach): .....
- 7.2.2. Model: .....
- 7.2.3. Typ: ..... zgodnie z rys. nr .....
8. Biegi stosowane przy badaniu motocykla w ruchu: .....
9. Przełożenia przekładni głównej: .....
10. Numer homologacji typu opon: .....
- Jeżeli nie jest dostępny, należy podać następujące informacje:
- 10.1. Producent opon: .....
- 10.2. Opis lub opisy handlowe typu opony (według osi) (np. nazwa handlowa, wskaźnik prędkości, wskaźnik obciążenia): .....
- 10.3. Rozmiar opony (według osi): .....
- 10.4. Inny numer homologacji typu (jeżeli występuje): .....
11. Masy
- 11.1. Maksymalna dopuszczalna masa brutto: ..... kg
- 11.2. Masa próbna: ..... kg
- 11.3. Wskaźnik stosunku mocy do masy (PMR): .....
12. Długość pojazdu: ..... m
- 12.1. Długości odniesienia l_{ref} : ..... m
13. Prędkości pomiarowe pojazdu na biegu (i)
- 13.1. Prędkość pojazdu na początku okresu przyspieszania (średnia z 3 przebiegów) dla biegu (i): ..... km/h
- 13.2. Droga wstępnego przyspieszenia dla biegu (i): ..... m
- 13.3. Prędkość pojazdu v_{PP} (średnia z 3 przebiegów) dla biegu (i): ..... km/h
- 13.4. Prędkość pojazdu v_{BB} (średnia z 3 przebiegów) dla biegu (i): ..... km/h
14. Prędkości pomiarowe pojazdu na biegu (i+1) (w stosownych przypadkach)
- 14.1. Prędkość pojazdu na początku okresu przyspieszania (średnia z 3 przebiegów) dla biegu (i+1): ..... km/h
- 14.2. Droga wstępnego przyspieszenia dla przełożenia (i+1): ..... m
- 14.3. Prędkość pojazdu v_{PP} (średnia z 3 przebiegów) dla biegu (i+1): ..... km/h
- 14.4. Prędkość pojazdu v_{BB} (średnia z 3 przebiegów) dla biegu (i+1): ..... km/h
15. Przyspieszenia oblicza się między liniami AA' i BB'/PP' oraz BB'
- 15.1. Opis działania urządzeń stosowanych do stabilizacji przyspieszenia (w stosownych przypadkach): .....

16. Poziomy dźwięku poruszającego się pojazdu:
- 16.1. Wynik badania L_{wor} przy całkowicie otwartej przepustnicy: ..... db(A)
- 16.2. Wyniki badania przy stałej prędkości L_{crs} : .....db(A)
- 16.3. Współczynnik cząstkowej mocy k_p : .....
- 16.4. Ostateczny wynik badania L_{urban} : .....db(A)
17. Poziom hałasu pojazdu nieruchomego
- 17.1. Położenie i orientacja mikrofonu (zgodnie z dodatkiem 2 do załącznika 3) .....
- 17.2. Wynik badania w stanie nieruchomym: ..... db(A) przy ..... min^{-1}
18. Dodatkowe przepisy dotyczące emisji dźwięku

18.1.	Warunki pracy RD-ASEP	Punkt odniesienia (i)	Punkt odniesienia (ii)	Dodatkowe warunki pracy 1	Dodatkowe warunki pracy 2	Dodatkowe warunki pracy 3
18.1.1.	Wybrany numer biegu					
18.1.2.	Prędkości pojazdu	-	-	-	-	-
18.1.2.1.	Prędkość pojazdu na początku okresu przyspieszania (średnia z 3 przebiegów) (km/h)			nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
18.1.2.2.	Droga wstępnego przyspieszenia (m)			nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
18.1.2.3.	Prędkość pojazdu v_{AA}' (średnia z 3 przebiegów dla punktu odniesienia (i) i (ii)) (km/h)					
18.1.2.4.	Prędkość pojazdu v_{PP}' (średnia z 3 przebiegów dla punktu odniesienia (i) i (ii)) (km/h)					
18.1.2.5.	Prędkość pojazdu v_{BB}' (średnia z 3 przebiegów dla punktu odniesienia (i) i (ii)) (km/h)					
18.1.3.	Prędkości obrotowe silnika	-	-	-	-	-
18.1.3.1.	Prędkość obrotowa silnika n_{AA}' (średnia z 3 przebiegów dla punktu odniesienia (i) i (ii)) (min^{-1})					
18.1.3.2.	Prędkość obrotowa silnika n_{PP}' (średnia z 3 przebiegów dla punktu odniesienia (i) i (ii)) (min^{-1})					
18.1.3.3.	Prędkość obrotowa silnika n_{BB}' (średnia z 3 przebiegów dla punktu odniesienia (i) i (ii)) (min^{-1})					

18.1.4.	Wynik badania L_{wot} przy szeroko otwartej przepustnicy dla punktów odniesienia (i) oraz (ii) (dB(A))			nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
18.1.5.	Maksymalny poziom ciśnienia akustycznego L_{ASEP} dla dodatkowych warunków pracy	nie dotyczy	nie dotyczy			
18.1.6.	Wartość dopuszczalna wprowadzona przez RD-ASEP					

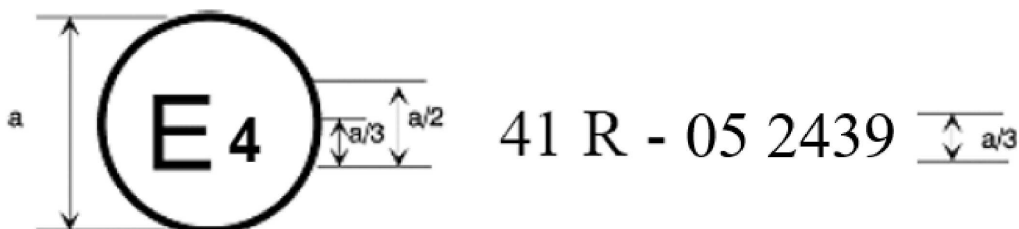
- 18.2. Zob. oświadczenie producenta o zgodności z wymogami pkt 6.3.1. (w załączeniu).
19. Dane referencyjne dotyczące zgodności w trakcie użytkowania
- 19.1. Przełożenie (i) lub, w przypadku pojazdów z niezablokowanymi przełożeniami skrzyni biegów, położenie dźwigni zmiany biegów wybrane do badania: .....
- 19.2. Droga wstępnego przyspieszenia l_{PA} : ..... m
- 19.3. Prędkość pojazdu na początku okresu przyspieszania (średnia z 3 przebiegów) dla biegu (i): ..... km/h
- 19.4. Poziom ciśnienia akustycznego $L_{wot(i)}$: ..... dB(A)
- 19.5. Programy lub tryby oprogramowania wybierane przez użytkownika mające wpływ na $L_{wot(i)}$ lub L_{CRS} lub L_{URB} lub L_{ASEP}
- 19.5.1. Wykaz programów lub trybów oprogramowania wybieranych przez użytkownika: .....
- 19.5.2. Wybierane przez użytkownika oprogramowanie lub tryby stosowane do określenia L_{URB} zgodnie z załącznikiem 3: .....
- 19.5.3. Wybierane przez użytkownika oprogramowanie lub tryby stosowane do określenia L_{wot} i L_{ASEP} zgodnie z załącznikiem 7: .....
20. Pojazd przedstawiono do homologacji dnia: .....
21. Upoważniona placówka techniczna przeprowadzająca badania homologacyjne: .....
22. Data sprawozdania sporządzonego przez placówkę techniczną: .....
23. Numer sprawozdania sporządzonego przez placówkę techniczną: .....
24. Homologacja została udzielona/rozszerzona/ odmówiono udzielenia homologacji/ homologację cofnięto: ² .....
25. Miejscowość: .....
26. Data: .....
27. Podpis: .....
28. Do niniejszego zawiadomienia załączono następujące dokumenty, opatrzone przedstawionym powyżej numerem homologacji:
rysunki, schematy oraz plany silnika i układu redukcji hałasu;
fotografie silnika i układu wydechowego lub tłumienia;
wykaz należycie zidentyfikowanych części tworzących układ redukcji hałasu.

ZAŁĄCZNIK 2

Układy znaków homologacji

Wzór A

(zob. pkt 5.5 niniejszego regulaminu)

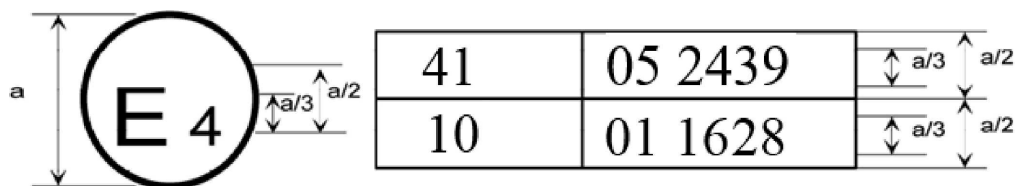

a = min. 8 mm

Powyższy znak homologacji umieszczony na motocyklu wskazuje, że dany typ motocykla został, w odniesieniu do hałasu, homologowany w Niderlandach (E4) na podstawie regulaminu nr 41 pod numerem homologacji 052439. Pierwsze dwie cyfry numeru homologacji wskazują, że homologacji udzielono zgodnie z wymogami regulaminu nr 41 zmienionego serią poprawek 05.

Wzór B

(zob. pkt 5.6 niniejszego regulaminu)

a = min. 8 mm

Powyższy znak homologacji umieszczony na motocyklu wskazuje, że odnośny typ motocykla uzyskał homologację w Niderlandach (E 4) na podstawie regulaminów nr 41 i 10. Pierwsze dwie cyfry numerów homologacji oznaczają, że w dniu udzielenia homologacji regulamin nr 41 uwzględniał serię poprawek 05, a regulamin nr 10 – serię poprawek 01.

ZAŁĄCZNIK 3

Metody i przyrządy do pomiaru hałasu wytwarzanego przez motocykle

1. Hałas motocykla w ruchu (warunki i tryb przeprowadzania pomiarów w celu badania pojazdu podczas homologacji typu części)
  - 1.1. Przyrządy pomiarowe
    - 1.1.1. Pomiary akustyczne
      - 1.1.1.1. Uwagi ogólne

Do pomiaru ciśnienia akustycznego należy stosować miernik poziomu dźwięku lub równorzędny układ pomiarowy spełniający wymogi dotyczące przyrządów klasy 1 (wraz z zalecaną osłoną przeciwwietrzną, jeżeli jest używana). Wymagania te zostały opisane w normie IEC 61672-1:2002.

Pomiary przeprowadza się stosując krzywą „F” korekcji czasu przyrządu pomiarowego oraz krzywą ważenia częstotliwości „A”, którą opisano również w normie IEC 61672-1:2002. Podczas stosowania układu, który umożliwia okresowe monitorowanie poziomu ciśnienia akustycznego ważonego A, należy dokonywać odczytów w odstępach nie większych niż 30 ms.

Przyrządy muszą być konserwowane i kalibrowane zgodnie z instrukcjami ich producenta.
      - 1.1.1.2. Wzorcowanie

Na początku i na końcu każdej sesji pomiarowej cały akustyczny układ pomiarowy sprawdza się za pomocą kalibratora dźwięku, który spełnia wymogi dotyczące kalibratorów dźwięku należących do klasy dokładności 1 zgodnie z normą IEC 60942:2003. Różnica między odczytami nie może przekraczać 0,5 dB(A) bez żadnej dodatkowej regulacji. W przypadku przekroczenia tej wartości wyniki pomiarów uzyskanych po ostatniej zadowalającej kontroli pomija się.
      - 1.1.1.3. Zgodność z wymogami

Zgodność kalibratora dźwięku z wymaganiami normy IEC 60942:2003 należy sprawdzać raz w roku. Zgodność przyrządów pomiarowych z wymogami normy IEC 61672-1:2002 należy sprawdzać co najmniej co 2 lata. Wszystkie badania zgodności musi przeprowadzać laboratorium akredytowane w zakresie wzorcowania zgodnie z odpowiednimi normami.
    - 1.1.2. Przyrządy do pomiarów prędkości

Prędkość obrotową silnika mierzy się przyrządem o dokładności co najmniej $\pm 2\%$ dla prędkości obrotowych silnika wymaganych w odniesieniu do prowadzonych pomiarów. W przypadku gdy istnieją inne pomiary skorelowane z prędkościami obrotowymi silnika, można zastosować obliczoną wartość (np. obliczenie z pomiaru prędkości pojazdu).

Prędkość drogową pojazdu mierzy się za pomocą przyrządów o dokładności co najmniej $\pm 0,5$ km/h dla urządzeń umożliwiających pomiar ciągły.

Jeżeli w ramach badania prowadzi się niezależne pomiary prędkości, dokładność przyrządów musi wynosić co najmniej $\pm 0,2$ km/h ⁽¹⁾.
    - 1.1.3. Oprzyrządowanie meteorologiczne

Oprzyrządowanie meteorologiczne używane do monitorowania warunków środowiskowych podczas badania musi być zgodne z następującymi specyfikacjami:

      - ± 1 °C lub mniej dla urządzenia do pomiaru temperatury;
      - $\pm 1,0$ m/s dla urządzenia do pomiaru prędkości wiatru;
      - ± 5 hPa dla urządzenia do pomiaru ciśnienia atmosferycznego;
      - $\pm 5\%$ dla urządzenia do pomiaru wilgotności względnej.

⁽¹⁾ Niezależne pomiary prędkości oznaczają określenie wartości v_{AA} , v_{BB} i v_{PP} przy użyciu co najmniej dwóch oddzielnych urządzeń. Urządzenie umożliwiające pomiar ciągły, takie jak radar, może określić wszystkie wymagane informacje za pomocą jednego urządzenia.

1.2. Środowisko akustyczne, warunki meteorologiczne i szum tła

1.2.1. Teren badań

Teren badań składa się z centralnie usytuowanego odcinka przeznaczonego do przyspieszania otoczonego przez zasadniczo płaski obszar badań. Odcinek przeznaczony do przyspieszania musi być poziomy; jego nawierzchnia musi być sucha i zaprojektowana w taki sposób, aby hałas toczenia pozostawał na niskim poziomie.

Na terenie badań zmiany wolnego pola akustycznego pomiędzy źródłem dźwięku w środku odcinka przeznaczonego do przyspieszania a mikrofonem nie mogą przekraczać 1 dB(A). Warunek ten uznaje się za spełniony, jeżeli w promieniu 50 m od środka odcinka przyspieszania nie ma żadnych dużych przedmiotów odbijających dźwięk, takich jak ogrodzenia, skały, mosty lub budynki. Pokrycie nawierzchni drogi na terenie badań musi odpowiadać normie ISO10844:2014.

Żadna przeszkoda nie może zakłócać pola akustycznego mikrofonu i żadna osoba nie może się znajdować między mikrofonem i źródłem dźwięku. Obserwator dokonujący pomiarów musi znajdować się w takim miejscu, aby nie wpływał na wskazania przyrządu pomiarowego.

1.2.2. Warunki meteorologiczne

Oprządowanie meteorologiczne musi dostarczać dane reprezentatywne dla terenu badań i musi być umieszczone obok obszaru badań na wysokości odpowiadającej wysokości mikrofonu pomiarowego.

Pomiary przeprowadza się przy temperaturze otaczającego powietrza wynoszącej 5–40 °C. Badań nie przeprowadza się, jeżeli podczas pomiaru hałasu prędkość wiatru, uwzględniając również porywy, na wysokości mikrofonu przekracza 5 m/s.

Podczas pomiaru hałasu rejestruje się reprezentatywne wartości temperatury, prędkości i kierunku wiatru, wilgotności względnej oraz ciśnienia atmosferycznego.

1.2.3. Szum tła

Przy odczycie wyników pomija się każdy szczyt sygnału dźwiękowego, który wydaje się niezwiązany z charakterystyką ogólnego poziomu hałasu pojazdu.

Szum tła mierzy się przez 10 sekund bezpośrednio przed serią badań pojazdu oraz bezpośrednio po niej. Pomiarów dokonuje się przy zastosowaniu tych samych mikrofonów i przy tym samym położeniu mikrofonów, co podczas badania. Należy podać maksymalny poziom ciśnienia akustycznego ważonego A.

Szum tła (w tym hałas wiatru) musi być co najmniej o 10 dB(A) niższy od poziomu ciśnienia akustycznego ważonego A wytwarzanego przez badany pojazd. Jeżeli różnica między poziomem ciśnienia akustycznego tła i zmierzonym poziomem ciśnienia akustycznego znajduje się pomiędzy 10 dB(A) a 15 dB(A), w celu obliczenia wyników badania od wartości wskazanej przez miernik poziomu dźwięku należy odjąć odpowiednią wartość korekty, jak podano w tabeli 1.

Tabela 1

Korekta stosowana w odniesieniu do poszczególnych zmierzonych wartości badania

Różnica między poziomem ciśnienia akustycznego tła a zmierzonym poziomem ciśnienia akustycznego w dB	10	11	12	13	14	≥ 15
Wartość korekty w dB(A)	0,5	0,4	0,3	0,2	0,1	0,0

1.3. Procedury badawcze

1.3.1. Położenia mikrofonu

Odległość mikrofonu od linii CC', na linii mikrofonu PP' prostopadłej do linii odniesienia CC', na torze badawczym (zob. załącznik 4 – rys. 1) wynosi $7,5 \pm 0,05$ m.

Mikrofon umieszcza się $1,2 \pm 0,02$ m nad poziomem podłoża. Oś odniesienia dla warunków swobodnego pola (zob. norma IEC 61672-1:2002) musi być pozioma i skierowana prostopadle do toru ruchu pojazdu CC'.

- 1.3.2. Stan pojazdu
- 1.3.2.1. Warunki ogólne
- Badane pojazdy muszą być reprezentatywne dla pojazdów, które mają być wprowadzone do obrotu w ramach typu pojazdu, który ma być homologowany, oraz muszą być wybierane przez producenta w porozumieniu z organem udzielającym homologacji typu w celu spełnienia wymogów niniejszego regulaminu.
- Przed rozpoczęciem pomiarów pojazd doprowadza się do jego normalnych warunków pracy.
- Jeżeli motocykl jest wyposażony w mechanizm automatycznego uruchamiania wentylatorów, nie wolno w trakcie przeprowadzania pomiarów poziomu dźwięku ingerować w ten mechanizm. Dla motocykli z więcej niż jednym napędzanym kołem można stosować jedynie napęd przewidziany dla zwykłych warunków drogowych.
- 1.3.2.2. Masa próbna pojazdu
- Pomiarów dokonuje się na pojazdach o masie próbnej m_t , w kg, określonej jako:
- $$m_t = m_{\text{kerb}} + 75 \pm 5 \text{ kg}$$
- (75 ± 5 kg odpowiada masie kierowcy i oprzyrządowania)
- 1.3.2.3. Wybór opon i ich stan
- Opony muszą być odpowiednie dla danego pojazdu i napompowane do ciśnienia zalecanego przez producenta pojazdu dla masy próbnej pojazdu.
- Opony muszą być wybrane przez producenta pojazdu i muszą odpowiadać jednemu z rozmiarów i typów opon wyznaczonych dla pojazdu przez jego producenta. Minimalna głębokość bieżnika musi wynosić co najmniej 80 % pełnej głębokości bieżnika.
- 1.3.3. Warunki pracy
- 1.3.3.1. Ogólne warunki pracy
- Tor ruchu linii środkowej pojazdu musi przebiegać jak najdokładniej wzdłuż linii CC' przez cały czas badania, od chwili zbliżenia się do linii AA' aż do chwili, w której tył pojazdu przekroczy linię BB' + 20m (zob. załącznik 4 – rys. 1).
- 1.3.3.1.1. Podczas badania z przyspieszeniem przy całkowicie otwartej przepustnicy pojazd musi się zbliżyć do linii AA' ze stałą prędkością. Kiedy przód pojazdu przechodzi linię AA' regulator przepustnicy ustawia się możliwie szybko w pozycji maksymalnie otwartej i utrzymuje w tym położeniu, aż do przejścia tylnej części pojazdu przez linię BB'. W tym momencie regulator przepustnicy należy możliwie szybko ustawić w położeniu biegu jałowego.
- O ile nie wskazano inaczej, producent może zastosować przyspieszenie wstępne w badaniu z przyspieszeniem przy całkowicie otwartej przepustnicy w celu osiągnięcia stabilnego przyspieszenia pomiędzy liniami AA' i BB'. Badanie z przyspieszeniem wstępnym odbywa się jak opisano powyżej, z wyjątkiem tego, że regulator przepustnicy ustawia się w pozycji maksymalnie otwartej już zanim pojazd minie linię AA', a mianowicie gdy przód pojazdu znajduje się jeszcze w odległości l_{PA} , tj. drogi wstępnego przyspieszenia, od linii AA'.
- Prędkość zbliżania się należy dobrać w taki sposób, żeby pojazd osiągnął wymaganą prędkość badawczą v_{test} , kiedy jego przód mija linię PP'.
- 1.3.3.1.2. Podczas badań przy stałej prędkości regulator przyspieszenia ustawia się tak, aby utrzymać stałą prędkość pojazdu między liniami AA' i BB'.
- 1.3.3.2. Warunki pracy dla pojazdów o $PMR \leq 25$
- Pojazd poddaje się badaniu z przyspieszeniem przy całkowicie otwartej przepustnicy w następujących warunkach:
- prędkość badawcza wynosi $v_{\text{test}} = 40 \pm 1 \text{ km/h}$;
  - w chwili minięcia przez tył pojazdu linii BB' prędkość pojazdu nie może przekraczać 75 % maksymalnej prędkości pojazdu zdefiniowanej w pkt 2.10 niniejszego regulaminu, a prędkość obrotowa silnika nie może przekraczać znamionowej prędkości obrotowej silnika.

Wyboru biegu stosowanego podczas badania dokonuje się metodą kolejnych przybliżeń w następujący sposób:

Początkowa prędkość badawcza musi być taka, jak określono powyżej. Prędkość badawczą zmniejsza się stopniowo, co 10 % v_{test} (tj. 4 km/h) w przypadku gdy prędkość końcowa $v_{\text{BB'}}$ przekracza 75 % v_{max} lub w przypadku gdy prędkość obrotowa silnika przekracza znamionową prędkość obrotową silnika S na linii BB'. Należy wybrać najniższy bieg, nie przekraczając znamionowej prędkości obrotowej silnika S podczas badania. Ostateczne warunki badania określa się na podstawie najniższego możliwego biegu przy największej możliwej prędkości badawczej nieprzekraczającej, odpowiednio, 75 % v_{max} lub znamionowej prędkości obrotowej silnika S na linii BB'.

W celu skrócenia czasu badania, producent może dostarczyć informacje dotyczące doboru przełożenia metodą kolejnych przybliżeń określoną powyżej.

Schemat procedury badawczej podano w dodatku 1 do niniejszego załącznika.

1.3.3.3. Warunki pracy dla pojazdów o PMR > 25

Pojazd poddany jest badaniu z przyspieszeniem przy całkowicie otwartej przepustnicy oraz badaniu przy stałej prędkości.

1.3.3.3.1. Badanie z przyspieszeniem przy całkowicie otwartej przepustnicy

W przypadku badania z przyspieszeniem przy całkowicie otwartej przepustnicy określa się prędkość badawczą i średnie przyspieszenia pojazdu na torze badawczym.

Przyspieszenia nie są mierzone bezpośrednio, ale obliczane na podstawie pomiarów prędkości pojazdu jak opisano w pkt 1.4 poniżej.

1.3.3.3.1.1. Prędkość badawcza

Prędkość badawcza v_{test} wynosi:

40 ± 1 km/h dla pojazdów o PMR ≤ 50; oraz

50 ± 1 km/h dla pojazdów o PMR > 50.

Jeżeli na danym biegu prędkość końcowa $v_{\text{BB'}}$ przekracza 75 % prędkości maksymalnej v_{max} pojazdu, prędkość badawczą na tym biegu zmniejsza się stopniowo, co 10 % v_{test} (tj. 4 km/h lub 5 km/h), dopóki prędkość końcowa $v_{\text{BB'}}$ nie spadnie poniżej 75 % v_{max} .

1.3.3.3.1.2. Przyspieszenie odniesienia i przyspieszenia docelowe

Podczas badania z przyspieszeniem przy całkowicie otwartej przepustnicy pojazd musi osiągnąć przyspieszenie referencyjne $a_{\text{wot ref}}$ zdefiniowane jako:

$a_{\text{wot ref}} = 2,47 * \log(\text{PMR}) - 2,52$ dla pojazdów o PMR ≤ 50; oraz

$a_{\text{wot ref}} = 3,33 * \log(\text{PMR}) - 4,16$ dla pojazdów o PMR > 50.

Wyniki tych badań z przyspieszeniem przy całkowicie otwartej przepustnicy są wykorzystywane wraz z wynikami badań przy stałej prędkości w celu obliczenia w przybliżeniu przyspieszenia przy częściowo otwartej przepustnicy typowego dla jazdy w warunkach miejskich. Odpowiednie docelowe przyspieszenie a_{urban} definiuje się jako:

$a_{\text{wot ref}} = 1,37 * \log(\text{PMR}) - 1,08$ dla pojazdów o PMR ≤ 50; oraz

$a_{\text{wot ref}} = 1,28 * \log(\text{PMR}) - 1,19$ dla pojazdów o PMR > 50.

1.3.3.3.1.3. Wybór przełożenia

Producent jest odpowiedzialny za określenie właściwego sposobu przeprowadzenia badania, aby osiągnąć wymaganą prędkość badawczą i przyspieszenie.

1.3.3.3.1.3.1. Pojazdy z przekładnią manualną, automatyczną lub bezstopniową (CVT) badane z zablokowanymi przełożeniami

Wybór przełożenia do badania zależy od przyspieszenia przy całkowicie otwartej przepustnicy na poszczególnych biegach w stosunku do przyspieszenia odniesienia $a_{\text{wot,ref}}$ wymaganego do badania z przyspieszeniem przy całkowicie otwartej przepustnicy zgodnie z pkt 1.3.3.3.1.2 powyżej.

W odniesieniu do wyboru przełożeń skrzyni biegów możliwe są następujące warunki:

- jeżeli istnieją dwa przełożenia, które zapewniają przyspieszenie w granicach tolerancji ± 10 % przyspieszenia odniesienia $a_{\text{wot,ref}}$, w badaniu należy zastosować przełożenie zapewniające przyspieszenie najbliższe przyspieszeniu odniesienia i należy je zidentyfikować jako takie w sprawozdaniu z badań;
- jeżeli tylko jedno przełożenie zapewnia przyspieszenie w granicach tolerancji ±10 % przyspieszenia odniesienia $a_{\text{wot ref}}$, badanie przeprowadza się stosując to przełożenie;

- c) jeżeli żadne z przełożeń nie zapewnia wymaganego przyspieszenia w granicach tolerancji $\pm 10\%$ przyspieszenia odniesienia $a_{wot,ref}$, badania przeprowadza się stosując dwa kolejne przełożenia (i) i (i+1) wybrane w taki sposób, żeby przełożenie (i) zapewniało przyspieszenie wyższe, a przełożenie (i+1) – przyspieszenie niższe od przyspieszenia odniesienia $a_{wot,ref}$.

Jeżeli na danym przełożeniu skrzyni biegów przekracza się znamionową prędkość obrotową silnika, zanim pojazd minie linię BB', należy użyć następnego wyższego przełożenia.

Jeśli pojazd posiada więcej niż jedno przełożenie, nie można stosować pierwszego przełożenia. Jeżeli przyspieszenie $a_{wot,ref}$ może zostać osiągnięte jedynie na pierwszym przełożeniu skrzyni biegów, należy zastosować drugie przełożenie.

- 1.3.3.3.1.3.2. Pojazdy z przekładniami automatycznymi, adaptacyjnymi lub bezstopniowymi badane z niezablokowanymi przełożeniami

Wybiera się położenie dźwigni zmiany biegów dla działania w pełni automatycznego.

W trakcie badania można następnie zmienić przełożenie na niższe i zwiększyć przyspieszenie. Zmiana przełożenia na wyższe dla zmniejszenia przyspieszenia nie jest dozwolona. W każdym przypadku należy unikać zmiany na przełożenie, które zwykle nie jest stosowane w określonych warunkach w ruchu miejskim.

W związku z tym dozwolone jest wprowadzenie i stosowanie urządzeń elektronicznych lub mechanicznych oraz inne położenia dźwigni zmiany biegów, aby zapobiec redukcji do przełożenia, które zwykle nie jest stosowane w określonych warunkach badania odpowiadających ruchowi miejskiemu. Jeżeli używane są takie urządzenia, nie można zastosować wstępnego przyspieszenia. Działanie urządzeń należy opisać w formularzu zawiadomienia.

- 1.3.3.3.2. Badanie przy stałej prędkości

Dla badań przy stałej prędkości, przełożenia lub położenia dźwigni zmiany biegów i prędkości badawcze muszą być identyczne ze stosowanymi w wykonywanych uprzednio badaniach z przyspieszeniem przy całkowicie otwartej przepustnicy.

- 1.4. Przetwarzanie i przekazywanie danych

- 1.4.1. Uwagi ogólne

Dla każdego warunku badania dokonuje się co najmniej trzech pomiarów z każdej strony pojazdu i w odniesieniu do każdego przełożenia skrzyni biegów.

Maksymalny poziom ciśnienia akustycznego „L” ważonego A zarejestrowany podczas każdego przekroczenia przez pojazd linii AA' i przekroczenia przez tył pojazdu linii BB' + 20 m (zob. załącznik 4 – rys. 1) zmniejsza się o 1 dB(A), aby uwzględnić niedokładność pomiaru i zaokrągła się matematycznie do najbliższego pierwszego miejsca po przecinku (np. XX.X) dla obu pozycji mikrofonu. W przypadku odnotowania szczytu sygnału dźwiękowego wyraźnie niezwiązanego z ogólnym poziomem ciśnienia akustycznego, pomiar zostaje odrzucony.

Pierwsze trzy ważne kolejne wyniki pomiarów dla każdego warunku badania w granicach 2,0 dB(A), z wyłączeniem wyników nieważnych, należy wykorzystać do obliczenia wyniku pośredniego lub końcowego.

Pomiary prędkości na liniach AA' ($v_{AA'}$), BB' ($v_{BB'}$) i PP' ($v_{PP'}$) zaokrągła się matematycznie do najbliższego pierwszego miejsca po przecinku (np. XX.X) i zapisuje do dalszych obliczeń.

- 1.4.2. Obliczanie przyspieszenia

Wszystkie przyspieszenia oblicza się na podstawie poszczególnych prędkości pojazdu na torze badawczym. W zależności od rodzaju przełożenia przyspieszenie jest obliczane między liniami AA' i BB' lub między liniami PP' i BB', jak określono poniżej. W sprawozdaniu z badań należy podać metodę użytą do obliczenia przyspieszenia.

We wszystkich następujących przypadkach przyspieszenie oblicza się między liniami AA' i BB', jak określono w pkt 1.4.2.1 poniżej:

- pojazd jest wyposażony w przekładnię manualną;
- pojazd jest wyposażony w przekładnię automatyczną lub przekładnię bezstopniową (CVT), ale badany jest z zablokowanymi przełożeniami skrzyni biegów;

- c) pojazd jest wyposażony w przekładnię automatyczną, adaptacyjną lub bezstopniową i badany jest z niezablokowanymi przełożeniami skrzyni biegów, przy czym stosowane są urządzenia elektroniczne lub mechaniczne oraz inne położenia dźwigni zmiany biegów, aby zapobiec redukcji do przełożenia, które zwykle nie jest stosowane w określonych warunkach badania odpowiadających ruchowi miejskiemu.

We wszystkich pozostałych przypadkach przyspieszenie oblicza się między liniami PP' i BB', jak określono w pkt 1.4.2.2 poniżej.

1.4.2.1. Obliczanie przyspieszenia pomiędzy liniami AA' i BB'

Przyspieszenia oblicza się na podstawie pomiarów prędkości pojazdu na liniach AA' i BB':

$$a_{\text{wot},(i),j} = ((v_{\text{BB}',j} / 3,6)^2 - (v_{\text{AA}',j} / 3,6)^2) / (2 * (20 + l_{\text{ref}}))$$

gdzie:

wskaźnik „(i)” odnosi się do stosowanego przełożenia, a wskaźnik „j” do liczby pomiarów. Prędkości są wyrażone w km/h, a obliczone przyspieszenia w m/s²;

l_{ref} jest równe długości pojazdu lub 2 m, do wyboru producenta pojazdu, organu udzielającego homologacji typu i upoważnionej placówki technicznej.

1.4.2.2. Obliczanie przyspieszenia pomiędzy liniami PP' i BB'

Przyspieszenia oblicza się na podstawie pomiarów prędkości pojazdu na liniach PP' i BB':

$$a_{\text{wot},(i),j} = ((v_{\text{BB}',j} / 3,6)^2 - (v_{\text{PP}',j} / 3,6)^2) / (2 * (10 + l_{\text{ref}}))$$

gdzie:

wskaźnik „(i)” odnosi się do stosowanego przełożenia, a wskaźnik „j” do liczby pomiarów. Prędkości są wyrażone w km/h, a obliczone przyspieszenia w m/s²;

l_{ref} jest równe długości pojazdu lub 2 m, do wyboru producenta pojazdu, organu udzielającego homologacji typu i upoważnionej placówki technicznej.

Nie stosuje się wstępnego przyspieszenia.

1.4.2.3. Obliczanie średniej pomiarów

Średnie przyspieszenie dla tego warunku badania oblicza się jako średnią arytmetyczną obliczonych przyspieszeń z trzech ważnych przebiegów:

$$a_{\text{wot},(i)} = (1 / 3) * (a_{\text{wot},(i),1} + a_{\text{wot},(i),2} + a_{\text{wot},(i),3})$$

średnie przyspieszenie $a_{\text{wot},(i)}$ zaokrąglą się matematycznie do najbliższego drugiego miejsca po przecinku (np. XX.XX) i zapisuje do dalszych obliczeń.

1.4.3. Obliczanie współczynnika ważenia przełożenia skrzyni biegów

Współczynnik ważenia przełożenia skrzyni biegów k stosowany jest wyłącznie w przypadku badania przy dwóch przełożeniach w celu połączenia obu wyników w jeden.

Współczynnik ważenia przełożenia skrzyni biegów jest wielkością bezwymiarową określoną jako:

$$k = (a_{\text{wot,ref}} - a_{\text{wot},(i+1)}) / (a_{\text{wot},(i)} - a_{\text{wot},(i+1)})$$

1.4.4. Obliczanie współczynnika cząstkowej mocy

Współczynnik cząstkowej mocy k_p jest wielkością bezwymiarową używaną do łączenia wyniku badania z przyspieszeniem przy całkowicie otwartej przepustnicy z wynikiem badania przy stałej prędkości.

1.4.4.1. Dla pojazdów badanych przy dwóch przełożeniach współczynnik cząstkowej mocy określa się jako

$$k_p = 1 - (a_{\text{urban}} / a_{\text{wot,ref}}).$$

- 1.4.4.2. W przypadku pojazdów badanych przy jednym przełożeniu lub jednym położeniu dźwigni zmiany biegów współczynnik cząstkowej mocy określa się jako:

$$k_p = 1 - (a_{\text{urban}} / a_{\text{wot,(i)}})$$

Jeżeli $a_{\text{wot,(i)}}$ jest równe lub mniejsze niż a_{urban} , ustala się, że k_p wynosi zero.

- 1.4.5. Przetwarzanie pomiarów ciśnienia akustycznego

Dla danego warunku badania oddzielnie oblicza się średnią dla trzech wyników z każdej strony pojazdu:

$$L_{\text{mode,(i),side}} = (1 / 3) * (L_{\text{mode,(i),side,1}} + L_{\text{mode,(i),side,2}} + L_{\text{mode,(i),side,3}})$$

gdzie indeks „mode” odnosi się do trybu badania (przyspieszenie przy całkowicie otwartej przepustnicy lub prędkość stała), „(i)” odnosi się do przełożenia, a „side” do pozycji mikrofonu (strona lewa lub prawa).

Wyższą z dwóch średnich zaokrągla się matematycznie do najbliższego pierwszego miejsca po przecinku (np. XX,X) i zapisuje do dalszych obliczeń:

$$L_{\text{mode,(i)}} = \text{MAX} (L_{\text{mode,(i),left}}, L_{\text{mode,(i),right}})$$

- 1.4.6. Obliczanie ostatecznych wyników badań

- 1.4.6.1. Pojazdy o $\text{PMR} \leq 25$

Pojazdy o PMR nieprzekraczającym 25 są badane przy jednym przełożeniu lub jednym położeniu dźwigni zmiany biegów jedynie przy całkowicie otwartej przepustnicy. Ostatecznym wynikiem badania jest poziom ciśnienia akustycznego $L_{\text{wot,(i)}}$ zaokrąglony matematycznie do najbliższego pierwszego miejsca po przecinku (np. XX,X).

- 1.4.6.2. Pojazdy o $\text{PMR} > 25$

Jeżeli pojazd był badany przy dwóch przełożeniach, do obliczenia wyników badań z przyspieszeniem przy całkowicie otwartej przepustnicy oraz badań przy stałej prędkości stosuje się współczynnik ważenia:

$$L_{\text{wot}} = L_{\text{wot (i+1)}} + k * (L_{\text{wot,(i)}} - L_{\text{wot,(i+1)}})$$

$$L_{\text{crs}} = L_{\text{crs (i+1)}} + k * (L_{\text{crs,(i)}} - L_{\text{crs,(i+1)}})$$

Jeżeli pojazd był badany przy jednym przełożeniu lub jednym położeniu dźwigni zmiany biegów dalsze ważenie nie jest konieczne:

$$L_{\text{wot}} = L_{\text{wot,(i)}}$$

$$L_{\text{crs}} = L_{\text{crs,(i)}}$$

Poziomy ciśnienia akustycznego L_{urban} odpowiadający jeździe w warunkach miejskich oblicza się ostatecznie stosując współczynnik cząstkowej mocy k_p :

$$L_{\text{urban}} = L_{\text{wot}} - k_p * (L_{\text{wot}} - L_{\text{crs}})$$

Wszystkie poziomy ciśnienia akustycznego zaokrągla się matematycznie do najbliższego pierwszego miejsca po przecinku (np. XX,X).

2. Hałas z nieruchomego motocykla (warunki i metoda pomiaru w badaniu użytkowanego pojazdu)

- 2.1. Poziomy ciśnienia akustycznego w bezpośredniej bliskości motocykla

W celu ułatwienia późniejszego badania hałasu użytkowanych motocykli, należy także zmierzyć poziomy ciśnienia akustycznego w bezpośredniej bliskości wylotu układu wydechowego zgodnie z następującymi wymaganiami, wynik pomiaru zapisuje się w zawiadomieniu, o którym mowa w załączniku 1.

- 2.2. Przyrządy pomiarowe

Należy stosować precyzyjny przyrząd pomiarowy jak zdefiniowano w pkt 1.1.1 niniejszego załącznika.

- 2.3. Warunki pomiaru

- 2.3.1. Stan motocykla

Przełożenie musi być w położeniu neutralnym i sprzęgło włączone lub, w przypadku przekładni automatycznej, w pozycji parkowania, a hamulec postojowy włączony dla bezpieczeństwa (jeśli stanowi część wyposażenia).

Urządzenie klimatyzacyjne, jeśli pojazd jest w nie wyposażony, musi być wyłączone.

Jeżeli pojazd jest wyposażony w dmuchawę lub dmuchawy z automatycznym mechanizmem uruchamiania, nie można zakłócać funkcjonowania tego układu podczas pomiarów poziomu ciśnienia akustycznego.

Maska lub pokrywa silnika musi być zamknięta.

Przed rozpoczęciem każdej serii pomiarów silnik doprowadza się do normalnej temperatury roboczej określonej przez producenta.

W przypadku dwukołowych pojazdów o napędzie silnikowym bez przełożenia neutralnego, pomiary przeprowadza się z kołem tylnym podniesionym nad podłożem, aby mogło się swobodnie obracać.

Jeżeli pojazd dwukołowy musi być podniesiony nad podłoże w celu przeprowadzenia badania, należy dostosować położenie mikrofonu pomiarowego, aby osiągnąć określoną odległość od punktu odniesienia rury wydechowej; zob. położenie punktów odniesienia na rysunku 1.

2.3.2. Teren badań

Odpowiedni teren badań musi się znajdować na wolnym powietrzu i musi się składać z płaskiej powierzchni pokrytej betonem, gęstym asfaltem bez znacznej porowatości lub podobnym twardym materiałem, wolnej od śniegu, trawy, sypkiego gruntu, popiołu lub innych materiałów pochłaniających dźwięki. musi się on znajdować na otwartej przestrzeni wolnej od dużych powierzchni odbijających dźwięk, takich jak zaparkowane pojazdy, budynki, billboardy, drzewa, krzewy, równoległe ściany, ludzie itp., w promieniu 3 m od położenia mikrofonu i dowolnego punktu pojazdu.

Jako alternatywę dla badania na wolnym powietrzu można wykorzystać komorę półbezechową. Komora ta musi spełniać wymagania akustyczne podane powyżej. Wymagania te są spełnione, jeżeli miejsce przeprowadzania badań spełnia określony powyżej wymóg odległości 3 m, a jego częstotliwość odcięcia znajduje się poniżej niższej z następujących wartości:

- a) pasmo niższe o jedną trzecią oktawy od najniższej częstotliwości podstawowej silnika w warunkach badania; oraz
- b) 100 Hz ^(*).

2.3.3. Przepisy różne

Odczyty przyrządów pomiarowych spowodowane hałasem otoczenia i podmuchami wiatru muszą być przynajmniej o 10 db(A) niższe niż poziom mierzonego dźwięku. Mikrofon można wyposażyć w odpowiednią osłonę przeciwwietrzną, pod warunkiem uwzględnienia jej wpływu na czułość mikrofonu.

Badań nie prowadzi się, jeżeli prędkość wiatru, uwzględniając również porywy, przekracza 5 m/s podczas pomiaru dźwięku.

2.4. Metoda pomiaru

2.4.1. Ustawienie mikrofonu (zob. dodatek 2)

Mikrofon należy umieścić w odległości $0,5 \pm 0,01$ m od punktu odniesienia rury wydechowej określonego na rysunku 1 oraz pod kątem $45 \pm 5^\circ$ do płaszczyzny pionowej zawierającej oś przepływu zakończenia rury. Mikrofon musi się znajdować na wysokości punktu odniesienia, lecz nie niżej niż 0,2 m od powierzchni podłoża. Oś odniesienia mikrofonu musi się znajdować na płaszczyźnie równoległej do powierzchni podłoża i musi być skierowana w stronę punktu odniesienia na wylocie wydechu.

Punkt odniesienia musi być najwyższym punktem spełniającym następujące warunki:

- a) punkt odniesienia znajduje się na końcu rury wydechowej;
- b) punkt odniesienia znajduje się na płaszczyźnie pionowej, zawierającej środek wylotu układu wydechowego i oś przepływu zakończenia rury wydechowej.

Jeżeli możliwe są dwa położenia mikrofonu, wybiera się położenie najbardziej oddalone w bok od podłużnej osi środkowej pojazdu.

^(*) Warunki akustyczne budynków, w których przeprowadza się badania, określa się podając częstotliwość odcięcia (Hz). Powyżej tej częstotliwości pomieszczenie można uznać za komorę półbezechową.

Jeżeli oś przepływu rury wylotu wydechu leży pod kątem $90^\circ \pm 5^\circ$ w stosunku do podłużnej osi środkowej pojazdu, mikrofon umieszcza się w punkcie położonym najdalej od silnika.

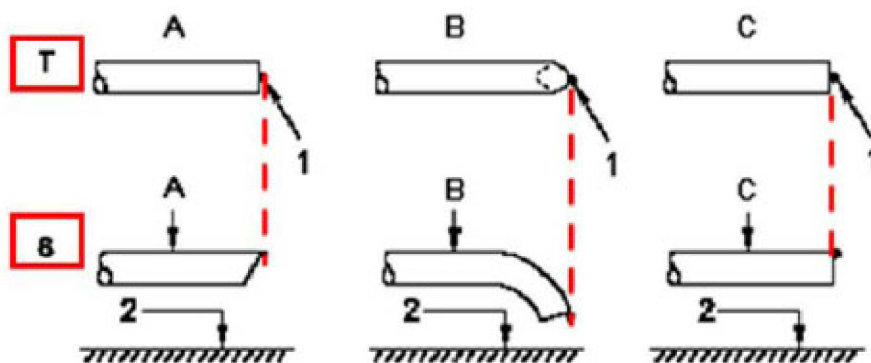
Jeżeli pojazd posiada co najmniej dwa wyloty wydechu, rozstawione w odległości nie większej niż 0,3 m i połączone z jednym tłumikiem, przeprowadza się tylko jeden pomiar. Mikrofon umieszcza się w stosunku do wylotu najdalszego od wzdłużnej linii środkowej pojazdu, lub, jeśli taki wylot nie istnieje, do wylotu znajdującego się najwyżej nad podłożem. Pomiaru 0,3 m dokonuje się wzdłuż jednej płaszczyzny prostopadłej do osi przepływu gazów spalinowych.

Jeżeli pojazd posiada co najmniej dwa wyloty wydechu, rozstawione w odległości nie większej niż 0,3 m i połączone z oddzielnym tłumikiem, przeprowadza się tylko jeden pomiar. Mikrofon umieszcza się w stosunku do wylotu najdalszego od wzdłużnej linii środkowej pojazdu, lub, jeśli taki wylot nie istnieje, do wylotu znajdującego się najwyżej nad podłożem.

Dla pojazdów posiadających układ wydechowy wyposażony w wyloty rozstawione w odległości większej niż 0,3 m przeprowadza się pomiar dla każdego wylotu tak, jakby był jednym wylotem, i zapisuje się najwyższy poziom ciśnienia akustycznego. Do celów kontroli drogowych punkt odniesienia można przemieścić na zewnętrzną stronę nadwozia pojazdu.

Rysunek 1

Punkt odniesienia

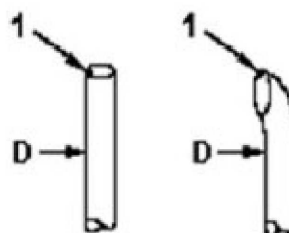

Legenda:

T widok z góry
S widok z boku

1 punkt odniesienia
2 nawierzchnia drogi

A rura ścięta
B rura wygięta do dołu
C rura prosta
D rura pionowa

2.4.2. Warunki pracy

2.4.2.1. Docelowa prędkość obrotowa silnika

Docelową prędkość obrotową silnika określa się jako

75 % S dla pojazdów o $S \leq 5\,000 \text{ min}^{-1}$, oraz

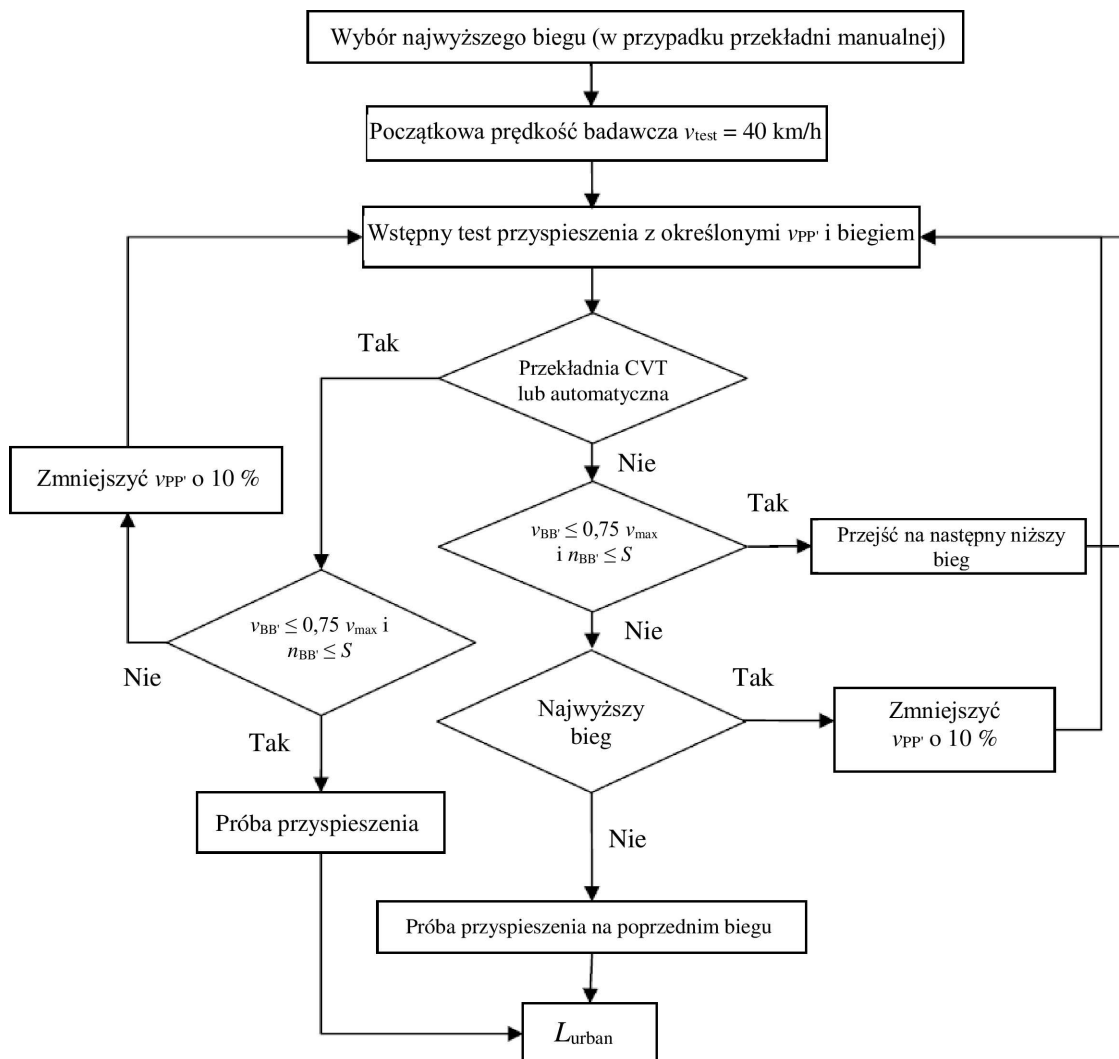
50 % S dla pojazdów o $S > 5\,000 \text{ min}^{-1}$.

Dla pojazdu, który podczas badania w stanie nieruchomym nie może osiągnąć określonej powyżej docelowej prędkości obrotowej silnika, zamiast niej należy stosować 95 % maksymalnej prędkości obrotowej silnika osiągalnej w badaniu w stanie nieruchomym.

- 2.4.2.2. Procedura badania
Prędkość obrotową silnika stopniowo zwiększa się od prędkości obrotowej biegu jałowego do docelowej prędkości obrotowej silnika i utrzymuje na stałym poziomie z tolerancją $\pm 5\%$. Następnie szybko zwalnia się regulator przepustnicy i prędkość obrotowa silnika powraca do prędkości biegu jałowego. Poziom ciśnienia akustycznego mierzy się w okresie stałej prędkości obrotowej silnika przez co najmniej 1 s oraz przez cały czas spowalniania. Za wynik badania przyjmuje się najwyższe wskazanie miernika poziomu dźwięku. Pomiar uważa się za ważny, jeżeli w trakcie badania prędkość obrotowa silnika nie odbiega od docelowej prędkości obrotowej silnika o więcej niż przyjęta tolerancja $\pm 5\%$ przez co najmniej 1 sekundę.
- 2.4.3. Układ wydechowy działający w wielu trybach
Pojazdy wyposażone w układ wydechowy z wieloma ręcznie regulowanymi trybami działania należy badać we wszystkich trybach.
- 2.5. Wyniki
- 2.5.1. Zawiadomienie, o którym mowa w załączniku 1, musi wskazywać wszystkie istotne dane, w szczególności te wykorzystywane w pomiarze hałasu nieruchomego motocykla.
- 2.5.2. Pomiar przeprowadza się przy ustawieniu lub ustawieniach mikrofonu określonych powyżej. Maksymalny poziom ciśnienia akustycznego ważonego A ustalony podczas badania należy zapisać z dokładnością do jednej cyfry po przecinku (np. 92,45 należy zapisać jako 92,5, natomiast 92,44 jako 92,4). Badanie należy powtarzać do momentu uzyskania dla każdego wylotu trzech kolejnych pomiarów różniących się od siebie o nie więcej niż 2,0 dB(A).
- 2.5.3. Wynik dla danego wylotu jest średnią arytmetyczną trzech ważnych pomiarów, zaokrągloną matematycznie do najbliższej liczby całkowitej (np. 92,5 należy zapisać jako 93, natomiast 92,4 należy zapisać jako 92).
- 2.5.4. W przypadku pojazdów wyposażonych w kilka wylotów wydechu zgłasza się poziom ciśnienia akustycznego dla wylotu o najwyższym średnim poziomie ciśnienia akustycznego.
- 2.5.5. Dla pojazdów wyposażonych w układ wydechowy działający w wielu trybach i układ z ręcznie regulowanymi trybami zgłasza się poziom ciśnienia akustycznego dla trybu o najwyższym średnim poziomie ciśnienia akustycznego.
3. Hałas motocykla w ruchu (dane przekazane w celu ułatwienia badania użytkowanego pojazdu).
- 3.1. Umawiające się Strony mogą określić procedurę badania zgodności w trakcie użytkowania, biorąc pod uwagę wszelkie różnice w stosunku do warunków badania stosowanych przy homologacji typu.
- 3.2. W celu ułatwienia badania zgodności motocykli w trakcie użytkowania, następujące informacje dotyczące pomiarów poziomu ciśnienia akustycznego, przeprowadzonych zgodnie z pkt 1 załącznika 3 dla motocykli w ruchu, określa się jako dane odniesienia dotyczące zgodności w trakcie użytkowania:
- przełożenie (i) lub, w przypadku pojazdów z niezablokowanymi przełożeniami skrzyni biegów, położenie dźwigni zmiany biegów wybrane do badania;
  - droga wstępnego przyspieszenia l_{PA} w m;
  - średnia prędkość pojazdu w km/h na początku okresu przyspieszania przy całkowicie otwartej przepustnicy dla badania przeprowadzonego na przełożeniu (i); oraz
  - poziom ciśnienia akustycznego $L_{wot,(i)}$ w dB(A) podczas badania przy całkowicie otwartej przepustnicy na przełożeniu (i), określony jako większa z dwóch wartości wynikających z uśrednienia poszczególnych wyników pomiarów oddzielnie dla każdej pozycji mikrofonu.
- 3.3. Dane referencyjne dotyczące zgodności w trakcie użytkowania należy wprowadzić do formularza zawiadomienia zgodnego ze wzorem w załączniku 1.
-

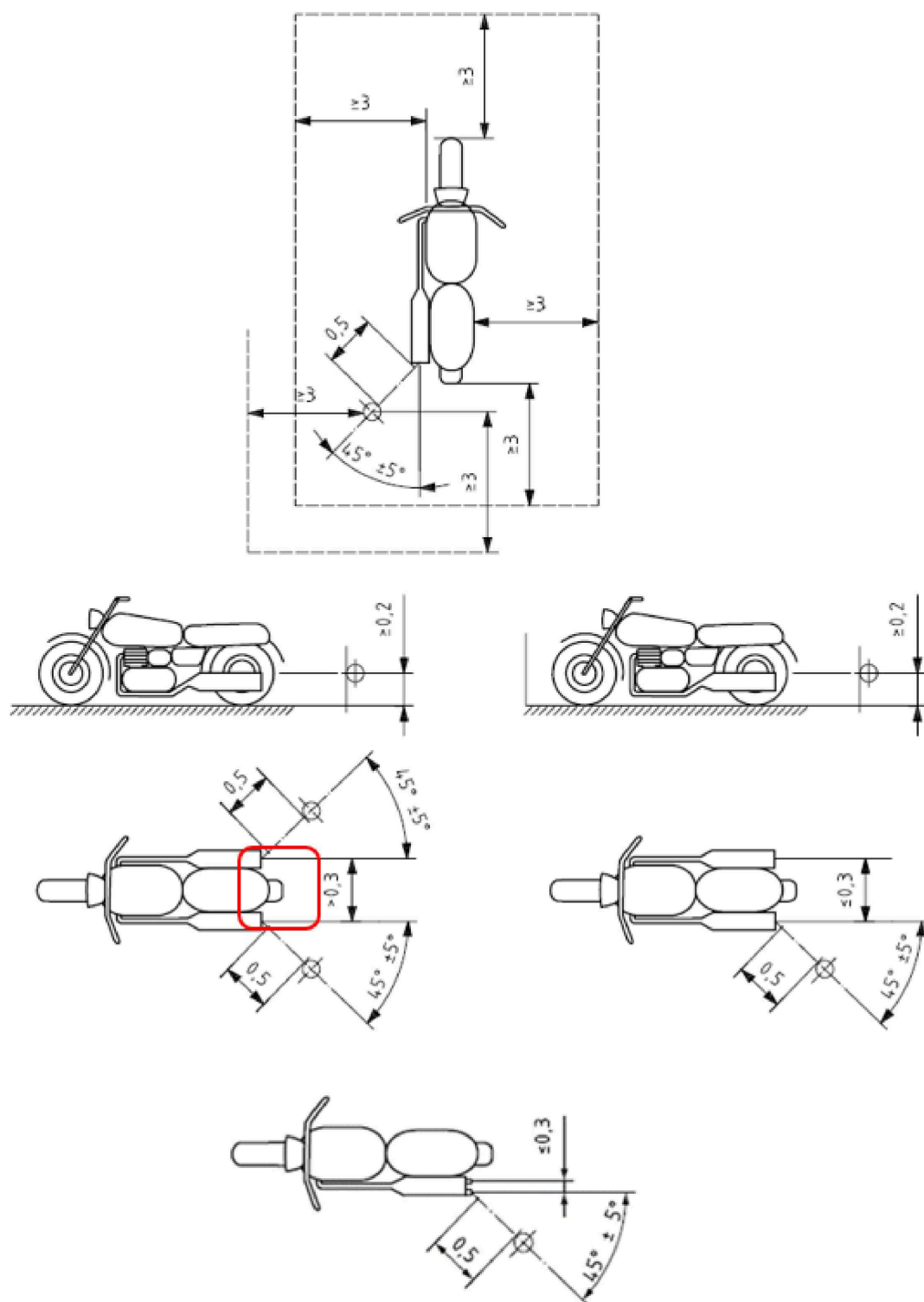
ZAŁĄCZNIK 3

Dodatek 1

Schemat procedury badania pojazdu w ruchu dla pojazdów kategorii L₃ o PMR ≤ 25

Dodatek 2

Ustawienie mikrofonów do badania hałasu w stanie nieruchomym

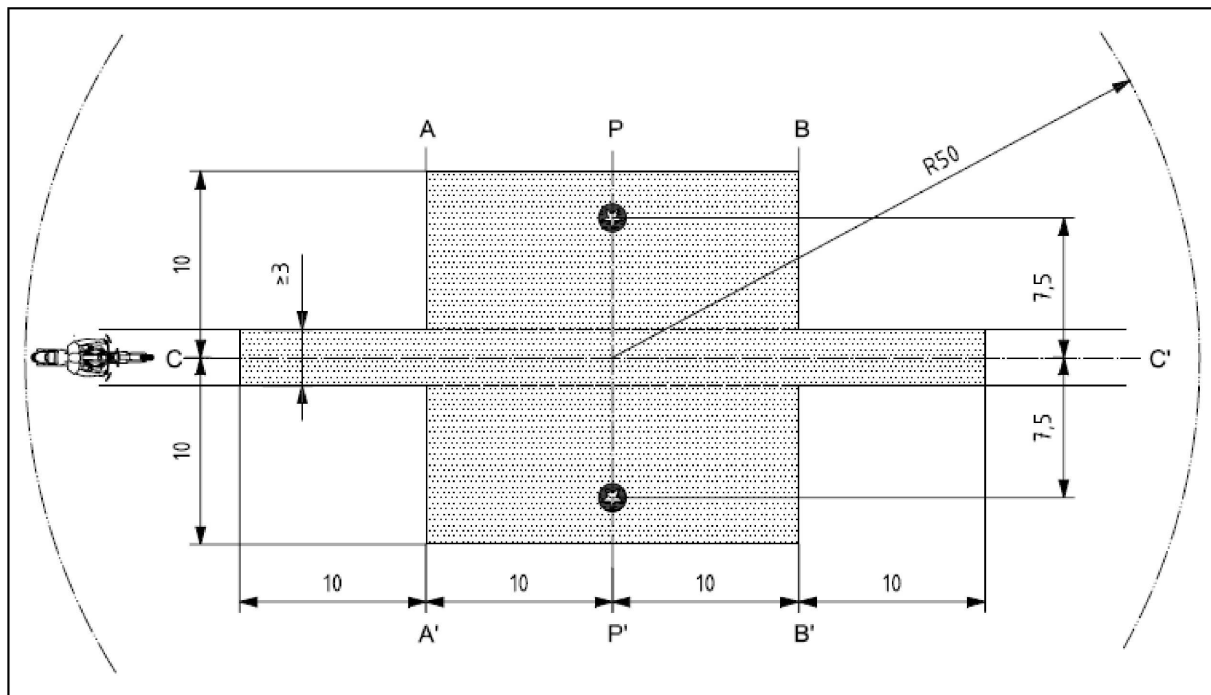
Wymiary w metrach, o ile nie wskazano inaczej.

ZAŁĄCZNIK 4

Specyfikacje toru badawczego

Rysunek 1

Układ toru badawczego z wymiarami w metrach

Legenda:

	minimalny obszar pokryty nawierzchnią badawczą, tj. obszar badawczy
	położenia mikrofonu (wysokość 1,2 m)

ZAŁĄCZNIK 5

Układy wydechowe lub tłumienia zawierające materiał włóknisty

1. Włóknisty materiał pochłaniający nie może zawierać azbestu i może zostać użyty do budowy układu wydechowego lub tłumienia tylko wtedy, gdy odpowiednie urządzenia gwarantują, że materiał włóknisty jest utrzymywany w miejscu przez cały czas używania układu wydechowego lub tłumienia, a układ ten spełnia wymogi jednego z punktów: 1.1, 1.2, 1.3 lub 1.4:
  - 1.1. Po usunięciu materiału włóknistego poziom hałasu musi być zgodny z wymogami pkt 6 niniejszego regulaminu.
  - 1.2. Włóknisty materiał pochłaniający nie może znajdować się w częściach tłumika, przez które przechodzą spaliny, i musi spełniać następujące wymogi:
    - 1.2.1. W wyniku podgrzewania materiału w piecu przez cztery godziny w temperaturze $650^{\circ} \pm 5^{\circ} \text{C}$ nie może się zmniejszyć długość, średnica ani gęstość nasypowa włókien.
    - 1.2.2. Po jednogodzinnym podgrzewaniu w piecu w temperaturze $650^{\circ} \pm 5^{\circ} \text{C}$ przynajmniej 98 % materiału musi zatrzymać sito o nominalnym rozmiarze oczek $250 \mu\text{m}$ zgodnie z normą 3310/1:1990, jeżeli badanie przeprowadzane jest zgodnie z normą ISO 2559:2000.
    - 1.2.3. Utrata masy materiału nie może przekroczyć 10,5 % po 24-godzinnej kąpeli w temperaturze $90^{\circ} \pm 5^{\circ} \text{C}$ w kondensacie syntetycznym o następującym składzie ⁽¹⁾:
      - 1 N kwas bromowodorowy (HBr): 10 ml
      - 1 N kwas siarkowy (H_2SO_4): 10 ml
      - uzupełnić wodą destylowaną do objętości 1 000 ml.
  - 1.3. Zanim układ zostanie poddany badaniu zgodnie z załącznikiem 3, doprowadza się go do normalnego stanu eksploatacyjnego jedną z następujących metod kondycjonowania:
    - 1.3.1. Kondycjonowanie poprzez ciągłą eksploatację w warunkach drogowych
      - 1.3.1.1. W zależności od klasy motocykla minimalna odległość do przebycia podczas kondycjonowania wynosi:

Klasa motocykla w zależności od wskaźnika stosunku mocy do masy (PMR)	Odległość (km)
Klasa I < 25	4 000
Klasa II > 25 < 50	6 000
Klasa III > 50	8 000

- 1.3.1.2. 50 ± 10 % tego cyklu kondycjonowania stanowi jazda w ruchu miejskim, a pozostałą część stanowi jazda na daleką odległość z dużą prędkością; ciągłą eksploatację w warunkach drogowych można zastąpić odpowiadającym jej programem badań na torze badawczym.
- 1.3.1.3. Obydwa programy prędkości muszą być zmienione przynajmniej sześciokrotnie.
- 1.3.1.4. Pełny program badania musi obejmować co najmniej 10 przerw trwających co najmniej trzy godziny w celu odtworzenia skutków chłodzenia i kondensacji.
- 1.3.2. Kondycjonowanie pulsacyjne
  - 1.3.2.1. Układ wydechowy lub jego części muszą być zamontowane w motocyklu albo silniku. W pierwszym przypadku motocykl musi być umieszczony na stanowisku badawczym.
Aparatura badawcza, której szczegółowy schemat przedstawiono na rys. 1, jest montowana u wylotu układu wydechowego. Dopuszczalna jest każda inna aparatura zapewniająca równorzędne wyniki.

⁽¹⁾ Przed ważeniem materiał należy wymyć w wodzie destylowanej i przez godzinę suszyć w temperaturze 105°C .

- 1.3.2.2. Urządzenie badawcze musi być ustawione tak, aby strumień spalin był na przemian przerywany i wznawiany 2 500 razy poprzez zawór szybkiego działania.
- 1.3.2.3. Zawór otwiera się, gdy przeciwciśnienie spalin, zmierzone co najmniej 100 mm za kołnierzem wlotowym, osiąga wartość 35–40 kPa. Jeżeli nie można osiągnąć tej wartości z powodu właściwości silnika, zawór musi się otworzyć, jak tylko przeciwciśnienie spalin osiągnie wartość, która odpowiada 90 % wartości maksymalnej, która może być zmierzona, zanim silnik przestanie pracować. Zawór zamyka się, gdy ciśnienie to nie różni się o więcej niż 10 % od swojej ustabilizowanej wartości przy otwartym zaworze.
- 1.3.2.4. Wyłącznik czasowy należy ustawić na czas trwania wydechu spalin obliczony na podstawie wymagań pkt 1.3.2.3.
- 1.3.2.5. Prędkość obrotowa silnika musi wynosić 75 % znamionowej prędkości obrotowej silnika (S).
- 1.3.2.6. Moc wskazywana przez dynamometr musi być równa 50 % mocy przy całkowicie otwartej przepustnicy zmierzonej przy 75 % znamionowej prędkości obrotowej silnika (S).
- 1.3.2.7. Podczas badania wszystkie otwory spustowe muszą być zamknięte.
- 1.3.2.8. Całe badanie należy zakończyć w ciągu 48 godzin. Jeżeli jest to niezbędne, po każdej godzinie należy przewidzieć czas na chłodzenie.
- 1.3.3. Kondycjonowanie na stanowisku badawczym

- 1.3.3.1. Układ wydechowy musi być zamontowany do silnika reprezentatywnego dla typu, w który wyposażony jest motocykl, dla którego zaprojektowano układ wydechowy i umieszczony na stanowisku badawczym.
- 1.3.3.2. Kondycjonowanie składa się z określonej liczby cykli na stanowisku badawczym dla każdej klasy motocykla, dla której zaprojektowano układ wydechowy. Liczba cykli dla poszczególnych klas motocykli wynosi:

Klasa motocykla w zależności od wskaźnika stosunku mocy do masy (PMR)	Liczba cykli
Klasa I < 25	6
Klasa II > 25 < 50	9
Klasa III > 50	12

- 1.3.3.3. W celu odtworzenia skutków chłodzenia i kondensacji, po każdym cyklu na stanowisku badawczym musi nastąpić przerwa trwająca przynajmniej sześć godzin.
- 1.3.3.4. Każdy cykl na stanowisku badawczym składa się z sześciu faz. Warunki eksploatacyjne silnika w każdej z tych faz oraz czas trwania faz są następujące:

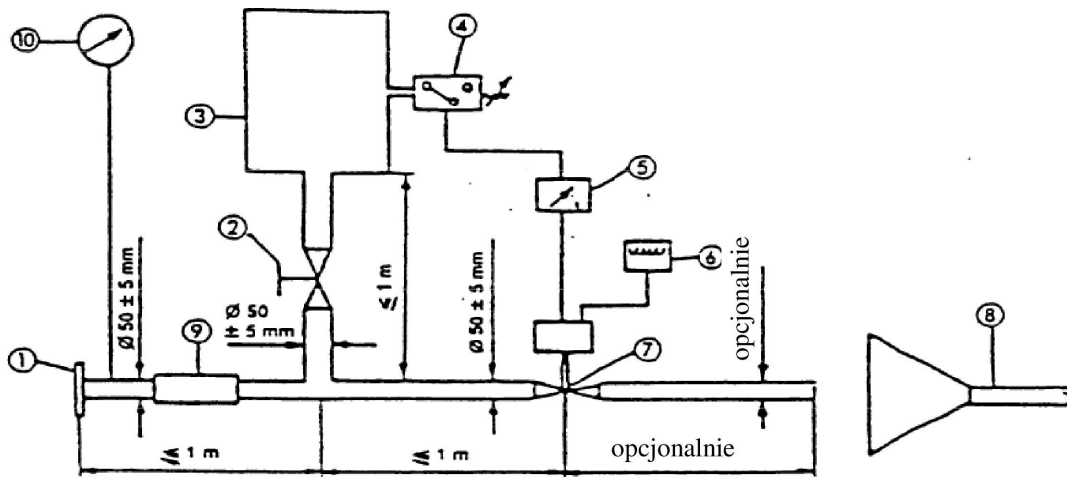
Faza	Warunki	Czas trwania fazy w minutach	
		PMR < 50	PMR > 50
1	Bieg jałowy	6	6
2	25 % obciążenia przy 75 % S	40	50
3	50 % obciążenia przy 75 % S	40	50
4	100 % obciążenia przy 75 % S	30	10
5	50 % obciążenia przy 100 % S	12	12
6	25 % obciążenia przy 100 % S	22	22
	Łączny czas	2,5 godziny	2,5 godziny

- 1.3.3.5. Na wniosek producenta podczas procedury kondycjonowania można chłodzić silnik i tłumik, aby temperatura rejestrowana w punkcie oddalonym nie więcej niż 100 mm od wylotu spalin nie przekraczała temperatury zmierzonej podczas jazdy motocykla z prędkością 110 km/h lub przy 75 % S na najwyższym biegu. Prędkość obrotową silnika i prędkość motocykla określa się z dokładnością do ± 3 %.

- 1.4. Spaliny nie wchodzi w kontakt z materiałami włóknistymi, a materiały włókniste nie podlegają wpływom wahań ciśnienia.

Rysunek 1

Aparatura badawcza do kondycjonowania pulsacyjnego

Uwagi:

1. Kołnierz wlotowy lub tuleja do podłączenia do tylnej części badanego układu wydechowego.
2. Ręczny zawór regulacyjny.
3. Zbiornik kompensacyjny o maksymalnej pojemności 40 l i czasie napełniania nie krótszym niż jedna sekunda.
4. Zawór regulacji ciśnienia o zakresie działania 5–250 kPa.
5. Wyłącznik czasowy.
6. Licznik impulsów.
7. Zawór o szybkim czasie reakcji, taki jak zawór hamulca silnikowego, o średnicy 60 mm, uruchamiany cylindrem pneumatycznym o sile wyjściowej 120 N przy ciśnieniu 400 kPa. Czas reakcji zarówno podczas otwierania, jak i zamykania nie może przekraczać 0,5 sek.
8. Odprowadzanie spalin.
9. Rura elastyczna.
10. Ciśnieniomierz.

ZAŁĄCZNIK 6

Najwyższe dopuszczalne poziomy dźwięku

Kategoria	Wskaźnik stosunku mocy do masy (PMR)	Wartość dopuszczalna dla L_{urban} w dB(A)
Kategoria pierwsza	$PMR \leq 25$	73
Kategoria druga	$25 < PMR \leq 50$	74
Kategoria trzecia	$PMR > 50$	77 (*)

(*) Dla motocykli poddawanych badaniu jedynie na drugim biegu zgodnie z załącznikiem 3, wartość dopuszczalną zwiększa się o 1 dB(A) do daty określonej w pkt 12.7. Należy przeanalizować dane dotyczące tych pojazdów oraz poddać dyskusji przedłużenie tego okresu.

ZAŁĄCZNIK 7

Dodatkowe przepisy dotyczące emisji dźwięku

1. Zakres
  - 1.1. Niniejszy załącznik ma zastosowanie do pojazdów kategorii L₃ o PMR >50.
2. Dodatkowe wymogi dotyczące emisji dźwięku
  - 2.1. Przyrządy pomiarowe

Wymagania dotyczące urządzeń pomiarowych są takie same jak wymagania określone w pkt 1.1 załącznika 3 dla badań motocykla w ruchu.
  - 2.2. Środowisko akustyczne, warunki meteorologiczne i szum tła

Wymagania dotyczące środowiska akustycznego, warunków meteorologicznych oraz szumu tła są takie same jak wymagania określone w pkt 1.2 załącznika 3 dla badań motocykla w ruchu.
  - 2.3. Położenie mikrofonu i stan pojazdu

Wymagania dotyczące położenia mikrofonu i stanu pojazdu są takie same jak wymagania określone w pkt 1.3.1 i 1.3.2 załącznika 3 dla badań motocykla w ruchu.
  - 2.4. Ogólne warunki pracy

Ogólne warunki pracy są takie same jak warunki określone w pkt 1.3.3.1 załącznika 3 dla badań motocykla w ruchu.
  - 2.5. Zakres stosowania RD-ASEP

Wymogi niniejszego załącznika mają zastosowanie do użytkowania pojazdu z następującymi ograniczeniami:

    - a) v_{AA} wynosi co najmniej 10 km/h;
    - b) v_{BB} nie może przekraczać 80 km/h dla pojazdów o PMR ≤ 150
 v_{BB} nie może przekraczać 100 km/h dla pojazdów o PMR > 150;
    - c) n_{AA} wynosi co najmniej $0,1 * (S - n_{idle}) + n_{idle}$;
    - d) n_{BB} nie może przekraczać $0,8 * S$.

Wartości określone dla zakresu RD-ASEP należy traktować jako wartości bezwzględne i nie należy ich zwiększać ani zmniejszać przez dodanie lub odjęcie tolerancji dla v_{test} jak wskazano w pkt 3.3.1.
  - 2.6. Wartości dopuszczalne wprowadzone przez RD-ASEP

Maksymalny poziom hałasu zarejestrowany podczas przejazdu motocykla przez tor badawczy nie może przekroczyć:

$$L_{wot,(i)} + (1 * (n_{PP} - n_{wot,(i)}) / 1\ 000) + 3 \text{ dla } n_{PP} < n_{wot,(i)} \text{ ani}$$
$$L_{wot,(i)} + (5 * (n_{PP} - n_{wot,(i)}) / 1\ 000) + 3 \text{ dla } n_{PP} \geq n_{wot,(i)}$$

gdzie $L_{wot,(i)}$ i n_{PP} odpowiadają wielkościom określonym w pkt 1 załącznika 3, a $n_{wot,(i)}$ odnosi się do odpowiedniej prędkości obrotowej silnika, gdy przód pojazdu mija linię PP'.

Jeżeli badania zgodnie z załącznikiem 3 do niniejszego regulaminu ONZ oraz badania RD-ASEP przeprowadza się z wykorzystaniem tego samego pojazdu bezpośrednio po sobie, można zastosować wartości $L_{wot,(i)}$ i $n_{wot,(i)}$ z badania określonego w załączniku 3, o ile wyrazi na to zgodę organ udzielający homologacji typu. W przeciwnym razie przy sprawdzaniu zgodności z tymi dopuszczalnymi wartościami wartości $L_{wot,(i)}$ i $n_{wot,(i)}$ określa się ponownie na podstawie pomiarów, jak określono w pkt 1 załącznika 3, jednak stosując to samo przełożenie (i) oraz tę samą odległość wstępnego przyspieszenia jak podczas homologacji typu.
  - 2.7. Obiekty

Ze względu na ograniczenia obiektów badawczych oraz ze względu na bezpieczeństwo, nie jest możliwe bezpieczne zapewnienie wszystkich warunków badania w każdym obiekcie badawczym.

Niezależnie od takich ograniczeń, homologacji typu udziela się w tych obiektach badawczych, ale pojazd musi spełniać wszystkie przepisy niniejszego załącznika 7. W takich przypadkach producent pojazdu musi wyjaśnić w sposób zadowalający organ obecny przy udzielaniu homologacji typu, że pojazd spełnia wymogi, których nie można było zbadać ze względu na ograniczenia obiektu badawczego.

3. Badania zgodności poprzez pomiary ⁽¹⁾

3.1. Uwagi ogólne

Organ udzielający homologacji typu, jak również upoważniona placówka techniczna, zwracają się o przeprowadzenia badań w celu sprawdzenia zgodności pojazdu z wymogami pkt 2 powyżej. Aby uniknąć niepotrzebnej pracy, badania ogranicza się do punktów odniesienia określonych w pkt 3.2 poniżej oraz do trzech dodatkowych warunków pracy określonych w pkt 3.3 niniejszego załącznika dla każdego biegu. Całkowitą liczbę warunków pracy, które należy zbadać zgodnie z pkt 3.3 niniejszego załącznika, zmniejsza się o warunki pracy zastosowane do badań zgodnie z pkt 3.2 niniejszego załącznika oraz do określenia L_{urb} zgodnie z załącznikiem 3.

W przypadku pojazdów ze zmiennym przełożeniem skrzyni biegów lub przekładnią automatyczną z niezablokowanymi przełożeniami badanie ogranicza się do 6 warunków pracy określonych w pkt 3.3 niniejszego załącznika i innych niż warunki pracy zastosowane do określenia L_{urb} zgodnie z załącznikiem 3.

3.2. Warunki odniesienia badań RD-ASEP

3.2.1. Procedura badania

Gdy przód pojazdu osiągnie linię AA', całkowicie otwiera się przepustnicę i utrzymuje w pełni otwartą do momentu, gdy tył pojazdu osiągnie linię BB'. Wówczas przepustnicę należy możliwie szybko ustawić w położeniu biegu jałowego. Wstępne przyspieszenie można zastosować, jeżeli przyspieszenie trwa nadal poza linią AA'. Należy zgłosić położenie punktu rozpoczęcia przyspieszenia.

3.2.2. Prędkość badawcza i wybór przełożenia

Pojazd musi być badany we wszystkich poniższych warunkach pracy:

a) $v_{PP} = 50$ km/h

Wybrane przełożenie (i) oraz warunki wstępnego przyspieszenia muszą być takie same, jak te stosowane w pierwotnym badaniu homologacji typu zgodnie z załącznikiem 3 do niniejszego regulaminu;

b) $v_{BB'}$ odpowiadająca

$$n_{BB'} = 0,8 \times S$$

$v_{BB'}$ nie może przekraczać wartości określonych w pkt 2.5 lit. b) niniejszego załącznika.

$n_{BB'}$ i $v_{BB'}$, należy wybrać czwarte przełożenie. Jeżeli piąte przełożenie spełnia wymogi dotyczące $n_{BB'}$ i $v_{BB'}$, należy wybrać drugie przełożenie. Jeżeli trzecie przełożenie spełnia wymogi dotyczące $n_{BB'}$ i $v_{BB'}$, należy wybrać trzecie przełożenie. Jeżeli czwarte przełożenie spełnia wymogi dotyczące $n_{BB'}$ i $v_{BB'}$, należy wybrać piąte przełożenie. Jeżeli szóste przełożenie spełnia wymogi dotyczące $n_{BB'}$ i $v_{BB'}$, należy wybrać szóste przełożenie.

Jeżeli na drugim biegu w wyżej wymienionym warunku dla $n_{BB'}$ prędkość pojazdu na linii BB' przekraczałaby wartość $v_{BB'}$ określoną w pkt 2.5 niniejszego załącznika, badanie przeprowadza się na drugim biegu, a maksymalną prędkość pojazdu określoną w pkt 2.5 niniejszego załącznika osiąga się na linii BB'.

Jeżeli podczas badania wystąpią nietypowe warunki jazdy (takie jak widoczny poślizg koła lub podniesienie przedniego koła), badanie przeprowadza się na następnym wyższym biegu, a maksymalną prędkość pojazdu określoną w pkt 2.5 niniejszego załącznika należy osiągnąć na linii BB'.

3.2.3. Przetwarzanie i przekazywanie danych

Zastosowanie mają wymogi pkt 1.4 załącznika 3.

Ponadto wartości prędkości obrotowej silnika przy mijaniu linii AA', BB' i PP' wyrażone w min^{-1} są zaokrąglane matematycznie do najbliższej liczby całkowitej do dalszych obliczeń. Dla danego warunku badania należy obliczyć średnią arytmetyczną tych trzech prędkości obrotowych silnika.

⁽¹⁾ Zaleca się, aby kierowca przeprowadzający badania przed wykonaniem przejazdów badawczych zapoznał się z charakterystyką jazdy badanego pojazdu.

Ostateczne poziomy ciśnienia akustycznego dla przyspieszenia przy całkowicie otwartej przepustnicy nie mogą przekraczać wartości granicznych określonych w pkt 2.6 powyżej.

3.3. Dodatkowe warunki pracy

3.3.1. Procedura badania

Pojazd musi zbliżyć się do linii AA' ze stałą prędkością lub przyspieszając lub zwalniając, w zależności od aktywacji przepustnicy, której może wymagać placówka techniczna odpowiedzialna za przeprowadzanie badań homologacyjnych w porozumieniu z organami udzielającymi homologacji typu.

Prędkość zbliżania się należy dobrać w taki sposób, żeby pojazd osiągnął wymaganą prędkość badawczą $v_{\text{test}} \pm 5$ km/h, kiedy jego przód mija linię AA'.

Przykłady:

wymagana $v_{\text{test}}=10$ km/h ważna $v_{AA'}=10-15$ km/h

wymagana $v_{\text{test}}=15$ km/h ważna $v_{AA'}=10-20$ km/h

wymagana $v_{\text{test}}=75$ km/h ważna $v_{AA'}=70-80$ km/h

wymagana $v_{\text{test}}=95$ km/h ważna $v_{AA'}=90-100$ km/h

wymagana $v_{\text{test}}=100$ km/h ważna $v_{AA'}=95-100$ km/h

Gdy przód pojazdu przekracza linię AA', regulator przepustnicy należy dostosować tak szybko, jak to możliwe, ustawić do położenia (częściowego otwarcia przepustnicy, szeroko otwartej przepustnicy lub utrzymania obecnego położenia regulatora przepustnicy), które może być określone przez placówkę techniczną odpowiedzialną za przeprowadzanie badań homologacyjnych w porozumieniu z organami udzielającymi homologacji typu, i musi być utrzymany w tej pozycji do momentu, gdy tył pojazdu przekroczy linię BB'.

Gdy tył pojazdu przekroczy linię BB', regulator przepustnicy należy przestawić tak szybko, jak to możliwe, w położenie biegu jałowego.

Pozycja przepustnicy między liniami AA' i BB' nie może powodować zmniejszenia prędkości pojazdu.

3.3.2. Prędkość badawcza, wybór biegu i trybu oraz aktywacja przepustnicy

Warunki określone w niniejszym punkcie mogą być określone przez placówkę techniczną odpowiedzialną za przeprowadzanie badań homologacyjnych w porozumieniu z organami udzielającymi homologacji typu.

Prędkość badawcza v_{test} może być dowolną prędkością objętą zakresem RD-ASEP określonym w pkt 2.5 niniejszego załącznika.

Pojazd może być badany na dowolnym z dostępnych biegów, w tym na pierwszym biegu.

Pojazd może być badany w dowolnym z dostępnych programów lub trybów oprogramowania wybieranych przez użytkownika, które mają wpływ na emisję dźwięku przez pojazd.

Aktywacja przepustnicy musi być zgodna z pkt 3.3.1 niniejszego załącznika.

Aktywację przepustnicy przed linią AA' oraz między liniami AA' i BB' określa się i opisuje w taki sposób, aby mógł ją przeprowadzić wykwalifikowany kierowca, który zaznajomił się z charakterystyką jazdy badanego pojazdu oraz aby jej prawidłowe przeprowadzenie można było ocenić poprzez obserwację bez konieczności zastosowania innego wyposażenia technicznego pojazdu lub terenu badań niż wyposażenie wymagane do badań zgodnie z załącznikiem 3.

Jeżeli wymagane warunki pracy prowadzą do nietypowego zachowania pojazdu (tj. do podnoszenia przedniego koła, widocznego poślizgu koła, trzepotania łańcucha, spowolnienia silnika) lub do jakichkolwiek innych warunków jazdy, których nie można się spodziewać podczas użytkowania pojazdu w rzeczywistych warunkach ruchu, należy odrzucić ten przejazd badawczy i przeprowadzić przejazd badawczy w innych warunkach pracy.

3.3.3. Przetwarzanie i przekazywanie danych

3.3.3.1. Maksymalny poziom ciśnienia akustycznego „L” ważonego A zarejestrowany podczas każdego przekroczenia przez pojazd linii AA' i przekroczenia przez tył pojazdu linii BB' + 20 m (zob. załącznik 4 – rys. 1) zmniejsza się o 1 dB(A), aby uwzględnić niedokładność pomiaru i zaokrągliła się matematycznie do najbliższego pierwszego miejsca po przecinku (np. XX,X) dla każdej pozycji mikrofonu (²).

(²) Poziom ciśnienia akustycznego „L” określa się w jednym przebiegu badawczym.

W przypadku wystąpienia szczytowej wartości dźwięku wyraźnie odbiegającej od ogólnego poziomu ciśnienia akustycznego pomiar należy odrzucić, a przebieg badawczy powtórzyć w tych samych warunkach pracy.

3.3.3.2. Przetwarzanie pomiarów ciśnienia akustycznego i obliczanie końcowych wyników badań

$$L_{ASEP} = \text{MAX} (L_{ASEP,\text{left}}, L_{ASEP,\text{right}})$$

Gdzie indeksy „left” i „right” odnoszą się do pozycji mikrofonu (lewej lub prawej).

3.3.3.3. Wartości prędkości obrotowej silnika przy mijaniu linii AA', BB' i PP' wyrażone w min^{-1} są zaokrąglane matematycznie do najbliższej liczby całkowitej do dalszych obliczeń.

3.3.3.4. Ostateczne poziomy ciśnienia akustycznego dla dodatkowych warunków pracy nie mogą przekraczać wartości granicznych określonych w pkt 2.6 niniejszego załącznika.

ZAŁĄCZNIK 8

Poświadczenie zgodności z dodatkowymi przepisami dotyczącymi emisji dźwięku

(Maksymalny format: A4 (210 × 297 mm))

..... (nazwa producenta) zaświadcza, że pojazdy tego typu (typu w odniesieniu do jego emisji hałasu zgodnie z regulaminem nr 41) są zgodne z wymogami art. 6.3 regulaminu nr 41.

..... (nazwa producenta) składa niniejsze oświadczenie w dobrej wierze, po przeprowadzeniu odpowiedniej oceny charakterystyki emisji dźwięku pojazdów.

Data: .....

Nazwa upoważnionego przedstawiciela: .....

Podpis upoważnionego przedstawiciela: .....
